

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Pekka Vedenjuoksu

Kliininen lääketutkimuskoordinaattori yksityisyrittäjänä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalous

Opinnäytetyö

Tammikuu 2019

Tekijä(t) Otsikko	Pekka Vedenjuoksu Kliininen lääketutkimuskoordinaattori yksityisyrittäjänä
Sivumäärä Aika	36 sivua + 1 liite 14.1.2019
Tutkinto	Tradenomi
Tutkinto-ohjelma	Liiketalous
Ohjaaja	Lehtori Lilian Snellman
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on rohkaista ja tukea aloittelevaa kliinistä lääketutkimuskoordinaattoria yksityisyrittäjän uralle. Opinnäytetyössä käsitellään yritysmuodoista freelancer-toimintaa, toiminimen perustamista ja sivutaan osakeyhtiön perustamista. Keski-tyn pääasiassa käsittelemään työskentelyä freelancerin ja yksityisen elinkeinonharjoittajan näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli myös lisätä omaa tietoisuutta yrittäjyydestä, koska olen suunnitellut oman yrityksen perustamista ja aloittamista yksityisyrittäjänä usean vuoden ajan. Opinnäytetyössä on käytetty paljon internet-lähteitä, joista aloitteleva yrittäjä voi etsiä lisätietoja ja tarkistaa ajantasaisen tiedon.</p> <p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena syntyneen oppaan tarkoituksena on antaa käytännön esimerkki toiminimen perustamisen toimista. Tarkoituksena on myös rohkaista ja tukea niitä kliinisen lääketutkimuksen ammattilaisia, jotka suunnittelevat tai ovat suunnittele-massa oman yrityksen perustamista. Oppaassa käydään läpi niitä asioita, joita tarvitaan yrityksen perustamisen alkuvaiheessa. Niihin kuuluvat mm. viranomaisilmoitusten tekemi-nen, verottajan kanssa toimiminen sekä sivutaan käytännön asioita, joita tulee ottaa huomi-oon ja joista voi saada vinkkejä oman yrityksen perustamisen alkutaipaleella.</p> <p>Perustettaessa omaa yritystä, tulee ottaa selvää monista asioista. Osa asioista on hankala löytää eikä aloitteleva yrittäjä välttämättä edes tiedä minkälaisia asioita tulisi etsiä. Tietoa on saatavilla paljon, mutta sen kokoaminen eri lähteistä voi olla hankalaa. Työn johtopää-töksenä voidaan todeta, että aloitteleva yksityisyrittäjä tarvitsee tukea ja tietoa päästäkseen alkuun oman yrityksen perustamisessa. Tämän johtopäätöksen tuloksena syntyi aloittele-valle kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille hyödyllinen opas, jonka avulla hän voi aloittaa perustamaan omaa yritystään.</p>	
Avainsanat	kliininen lääketutkimus, tutkimuskoordinaattori, monitori, monito-rointi, yrittäjyys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, freelancer

Author(s) Title	Pekka Vedenjuoksu Clinical Research Associate as an Entrepreneur
Number of Pages Date	36 pages + 1 appendix 14 Jan 2019
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Business Administration
Instructor	Lilian Snellman, Senior Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to encourage and to support a clinical research associate for a career of the entrepreneurship. The thesis deals with different forms of business such as starting to work as a freelancer and a private trader and also touches setting up a limited liability company. The study focuses on working as a freelancer and a private trader. The purpose of this thesis was also to increase the author's own knowledge of entrepreneurship, as he has planned to set up a company of his own and start working as an entrepreneur for several years. A lot of internet links have been used in this thesis so that inexperienced private trader can find more information and check the most up-to-date information online.</p> <p>The outcome of this project based thesis was an instructions booklet, which gives practical instructions on how to start a business as a private trader. The purpose this thesis is also to encourage and support clinical research professionals, who plan or have planned to work as entrepreneur. The guide goes through the stages, which are needed in starting up a business. They include details relating to start-up notifications and applications to be submitted to authorities and taxation. In addition the guide provides practical information, which may be taken into account. And got good advice for entrepreneurs and those interested in entrepreneurship and starting their own business.</p> <p>It should be taken account many things setting up an own private business. A part of information is a quite tricky to find and inexperienced entrepreneur doesn't necessary know what kind of information should be searched for. There is a lot of information available, but putting it together from different sources can be difficult. Conclusion of this thesis is that inexperienced entrepreneur needs support and knowledge to get started an own business. The result of this conclusion has been created useful instructions booklet for clinical research associate. With the help of this instructions booklet clinical research associate can start to set up his/her own business.</p>	
Keywords	clinical research, clinical research associate, monitor, monitoring, entrepreneurship, private trader, freelancer

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Työn tausta	1
1.2	Työn tavoite ja perustelut työn tekemiselle	3
2	Yrittäjyys	4
2.1	Historia	4
2.2	Nykypäivä ja tulevaisuus	5
3	Kliininen lääketutkimuskoordinaattori itsenäisenä ammatinharjoittajana	6
3.1	Miksi kannattaisi ryhtyä yrittäjäksi?	6
3.2	Voisiko minusta tulla yrittäjä?	7
3.4	Yritysidea ja liiketoimintasuunnitelma	9
3.5	Asiakaskunta	9
3.6	Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin työnäkymät Suomessa	11
4	Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin toimintaympäristö ja keskeiset käsitteet	11
4.1	Kliininen lääketutkimus	11
4.2	Toimeksiantaja eli sponsori	13
4.3	Ulkopuolinen tutkimusorganisaatio (Contract Research Organisation)	13
4.4	Kliininen lääketutkimuskoordinaattori eli monitori	13
4.5	Monitorointi	14
5	Freelancer	15
5.1	Freelancer-työn aloittaminen	15
5.2	Laskutuspalveluyrityksen käyttäminen	16
5.3	Freelancer ja verottaja	17
5.4	Tulojen verottaminen	18
5.4.1	Korvaukset matkustuksesta	18
5.4.2	Tulonhankkimisesta johtuvat menot	19
5.4.3	Työhuonekulut	20
5.4.4	Ennakkoperintä	21
5.4.5	Freelancerin saama työ- tai käyttökorvaus	21
5.4.6	Freelancer-verokortti	22
5.4.7	Tulot ja vähennykset	22
6	Yritysmuotona toiminimi	22

6.1	Yrityksen perustamiseen liittyviä ilmoituksia	23
6.2	Toiminimen perustaminen internetissä	25
6.3	Yleistä toiminimen verotuksesta	25
6.4	Tulojen verottaminen	26
6.4.1	Ennakkoperintä	26
6.4.2	Arvonlisäveron maksaminen	26
6.4.3	Työttömyysturva	27
6.4.4	Yrittäjän sosiaaliturva	28
6.4.5	Yrittäjävähennys	28
7	Osakeyhtiö	28
7.1	Työntekijänä omassa yrityksessä	28
7.2	Osakeyhtiön toimitukset	29
7.4	Osakeyhtiön perustaminen	30
8	Opas yksityisyrittäjäksi haluavalle kliinisen lääketutkimuksen koordinaattorille	30
9	Johtopäätökset ja pohdinta	31
	Lähteet	33
	Liitteet	
	Liite 1. Yrityksen perustamisen ohjekirja kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille	

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kertoa lääkealalla tehtävistä lääketutkimuksista ja siellä tapahtuvista muutoksista, sekä miten kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi aloittaa työskentelemään itsenäisenä yrittäjänä tai freelance-pohjalta ja työllistymään uudella tavalla.

Suurin osa kliinisistä lääketutkimuskoordinaattoreista työskentelee tällä hetkellä normaalissa palkkatyössä joko suoraan toimeksiantajalla tai jossain tutkimusorganisaatiossa, joka tekee töitä alihankkijana tutkimusten toimeksiantajalle. Työtä tehdään itsenäisesti kliinisissä lääketutkimusprojekteissa, joissa projektin johtaminen tapahtuu useimmiten ulkomailta käsin. Väkiluvultaan pienissä maissa, kuten Suomessa, tämä tarkoittaa sitä, että yhdessä projektissa työskentelee usein 1-2 kliinistä lääketutkimuskoordinaattoria ja heidän tehtävänä on pitää yhteyttä tutkimusjohtoon. Projektiluonteisessa työssä ja pienessä maaorganisaatiossa tällaista projektien koordinoitua työtä voi tehdä helposti tehdä itsenäisesti ulkoistettuna oman yrityksen kautta eikä se vaadi isoja tiloja tai organisaatiota. Kokenut kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi aloittaa toimintansa helposti oman yrityksen kautta. Alkuun pääseminen vaatii ennen kaikkea viitseliäisyyttä oman yrityksen perustamiseen ja asiakkaiden etsintään sekä uuden tiedon etsintää oikeista paikoista. Osana opinnäytetyötä laadin oppaan asioista, jotka auttavat yksityisyrittäjän uraa aloittelevaa kliinistä lääketutkimuskoordinaattoria eteenpäin hänen alkutaipaleellaan. Käyn läpi opinnäytetyössäni myös perusasioita, kuten mistä ja miten työmahdollisuuksia voi etsiä.

1.1 Työn tausta

Nykypäivänä työn tekeminen on kiireistä ja stressaavaa. Työntekijät eivät useinkaan pysty vaikuttamaan omaan työmäärään, koska työnantaja sanelee ehdot. Korvaus saadusta työstä ei tyydytä palkansaajaa, koska päivät venyvät pitkiksi eikä ylitöistä makseta korvausta. Pelkkä kiittäminen ei riitä tarjoamaan työntekijälle tyydytystä. Yksityisyrittäjänä voi kokeilla vaihtaa näitä osia. Yksityisyrittäjänä toimiva voi määrätä itse kuinka paljon töitä haluaa tehdä ja millä hinnalla. Siinä voi myös ansaita moninkertaisesti normaaliin palkkatyöhön verrattuna. Raha on hyvä motiivi varsinkin aloittelevalle yrittäjälle, vaikka se ei merkitsekään kaikkea. Ennen kaikkea yrittäjä voi tehdä töitä missä ja milloin haluat. Nykyään useat työnantajatkin suosivat enemmän vapautta työntekemispaikan

suhteen, erityisesti asiantuntijatehtävissä. Ei olekaan mikään ihme, että erityisesti yrittäjät arvostavat henkistä vapautta enemmän kuin taloudellista menestystä.

Yhä useampi kliininen lääketutkimuskoordinaattori työllistyy oman yrityksen tai freelancer-yrittäjyyden kautta. Oman yrityksen perustamisajatus tuli omalla kohdallani ajankoh- taiseksi ensimmäisen kerran noin kuusi vuotta sitten, kun jouduin etsimään uutta työ- paikkaa. Silloin perustaminen tuntui vielä kaukaiselta ja hankalalta. Ajatus jäi mieleeni ja aktivoitui aloitettuani tradenomi-opinnot ja erityisesti kun aloin miettiä opinnäytetyön ai- hetta. Samaan aikaan huomasin yhä useamman toimeksiantajan etsivän itsenäisiä klii- nisiä lääketutkimuskoordinaattoreita erilaisiin projekteihin.

Opinnäytetyön viitekehyksessä kerron, millaisessa toimintaympäristössä kliinisiä lääke- tutkimuksia tehdään, miten kliininen lääketutkimuskoordinaattori työskentelee tuossa ympäristössä ja millaisia töitä hän tekee. Lääkeala on kokenut viime vuosina suuria muu- toksia ja tutkimusmäärissä oli muutaman vuoden huolestuttavaa laskua. Vuonna 2016 tehtiin korjausliike ylöspäin, mutta nousu ei ole kuitenkaan ollut suurta. Suomessa lää- keyrityksiä edustava Lääketeollisuus ry on mukana kehittämässä toimia, jolla Suomeen saataisiin lisää kliinisiä lääketutkimuksia ja sitä kautta lisää työpaikkoja. Opinnäytetyöni kertoo itsenäisen kliinisen lääketutkimuskoordinaattori-yrittäjän toimintaympäristöstä ja työn ominaispiirteistä, yhteistyöstä asiakkaan kanssa, palkkion määrittelyn perusteista sekä sopimusten laatimisesta. Käsittelen myös yksityisyrittäjän verotusta sekä yrittä- jyyttä. Yritän vastata myös kysymyksiin: Onko toimeksiantajalle merkitystä, millä tavalla hän maksaa palkkaa työntekijälle? Onko kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille merki- tystä, millaisen työsuhteen hän solmii työnantajan kanssa?

Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin eli monitorin työ on muuttunut entistä teknisem- mäksi ja asiantuntijamaiseksi. Työssä vaaditaan tiettyjä ominaisuuksia ja kokemusta vastaavista tehtävistä. Asiakkaina ovat usein työn toimeksiantaja eli sponsori sekä hei- dän valitsemansa tutkimuskeskukset, jotka käytännössä suorittavat kliinisen lääketutki- muksen. Tutkimuskeskuksina toimivat yleiset sairaalat ja terveyskeskukset sekä yksityi- set lääkäriasemat.

Kliininen lääketutkimuskoordinaattori toimii yleensä oman alansa asiantuntijatehtävissä, jotka liittyvät kliinisten lääketutkimusten projekteihin tai muihin niihin liittyviin tehtäviin. Koulutustausta tällaisiin tehtäviin henkilöillä on usein terveyden- ja sairaanhoidollinen tai farmaseuttinen. Näiden ammattien peruskoulutuksissa ei anneta tarkkoja käytännön

neuvoja oman työllistymisen alkutaipaleelle, joten otin asiasta itse selvää opinnäytetyötäni varten ja toivon siitä olevan hyötyä samalla alalla työskenteleville ihmisille.

1.2 Työn tavoite ja perustelut työn tekemiselle

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on madaltaa kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin kynnystä ryhtyä työllistämään itse itsensä oman yrityksen kautta tai freelancer-pohjalta kliinisissä lääketutkimuksissa. Opinnäytetyö voi toimia myös oppaana niille, jotka suunnittelevat ryhtyvänsä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi kliinisissä lääketutkimuksissa.

Suurin osa kliinisistä lääketutkimuskoordinaattoreista työskentelee tällä hetkellä normaalissa palkkatyössä joko toimeksiantajalla tai jossain tutkimusorganisaatiossa. Aikaisempaa tietoa yrittäjyyteen tai freelancerina työskentelyyn lääketutkimusalalla ei löytynyt. Ne, jotka ovat työllistyneet oman yrityksen kautta, ovat etsineet tiedon itse ja soveltaneet sen itselleen sopivaksi. Tässä opinnäytetyössä on otettu selvää käytännön toimista, joita tarvitaan freelance-uran sekä yksityisyrittäjän uran aloittamiseen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on antaa vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä asioita kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin pitää ottaa huomioon etsiessään toimeksiantajaa/projektia?
2. Mitä toimia kliininen lääketutkimuskoordinaattori tarvitsee aloittaessaan itsenäisenä ammatinharjoittajana?
3. Miten ja missä kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi markkinoida omaa osaamistaan?

Vastausten tarkoituksena on tiedon ja mielenkiinnon lisääminen itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimiseen kliinisenä lääketutkimuskoordinaattorina kliinisissä lääketutkimuksissa. Tavoitteena on myös rohkaista ja madaltaa kliinisten lääketutkimuskoordinaattorien kynnystä ryhtyä yrittäjäksi. Tässä opinnäytetyössä käsitellään yritysmuodoista toiminimeä ja freelancer-yrittäjyyttä.

Kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on tuottaa käytännölläinen yrityksen perustajan ohjekirja kaikille yksityisyrittäjän uraa aloitteleville tai haaveileville kliinisille lääketutkimuskoordinaattoreille. Opinnäytetyön tuotoksesta on hyötyä myös itselleni selkiyttämään yrityksen perustamiseen liittyviä asioita. Työlle on varmasti

käyttöä, koska se madaltaa monen oman yrityksen perustamista haaveilevan kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin kynnystä aloittaa työt yksityisenä elinkeinonharjoittajana.

2 Yrittäjyys

2.1 Historia

Suomessa yrittäjien historia alkaa vuodesta 1879, jolloin annettiin asetus Suomen kansalaisten elinkeinonvapaudesta. Kansalaiset saivat harjoittaa lähes mitä tahansa elinkeinoa, joita hän hyväksyi näkeä (Historia.) Yrittäjien ja yritysten määrää on ollut tilastokeskuksen mukaan historiallisesti hankala laskea, koska yrittäjän määrittely ja lukujen keräämistavat ovat muuttuneet useasti 1950-luvulta nykypäivään. Kaikista luvuista voidaan kuitenkin todeta, että yrittäjien määrä on vähentynyt 1950-luvulta 1980-luvulle asti. Suurin yrittäjien lukumäärän väheneminen havaittiin maatalousyrittäjien keskuudessa. (Turunen 2011, 87.)

1950-luvun lopun ja 1960-luvun hallitukset eivät olleet kovin kiinnostuneita yrittäjistä ja heidän asemastaan. Hallitusohjelmassakaan ei mainittu erityisesti yritystoimintaa. Suomen valtionjohto oli 1960-luvulla keskittynyt teollisuustuotantoon eikä palvelutuotanto ollut kehittynyt. Pk-sektoria ei nähty merkittävänä tekijänä, vaikka sillä olikin tärkeä merkitys työllistäjänä. 1960 - 1970-luvuilla yrittäjien tilanne ei ollut henkisesti ilmapiirillä mitattunakaan suosiollinen. Tuota aikaa leimasivat voimakkaat työväen- ja ay-liikkeet, palkkojen nostaminen, suurten yksiköiden korostaminen ja valtion ja suuryritysten yhteistyö. Pienyrittäjyyttä voitiin kuvata jopa hölmönä ja tehottomana. (Turunen 2011, 92 - 93).

1970-luvulla pientä ja keskisuurta yritteliäisyyttä alettiin huomioida enemmän hallitusohjelmassa. Varsinaisia konkreettisia toimia ei kuitenkaan tehty valtion toimesta. Suomessa koettiin 1970-luvun puolivälissä taloushistorian suurimmat rakennemuutokset, jossa palveluelinkeinoista ja julkisesta taloudesta tuli suurin työllistäjä. Työaika oli lyhennyt, sosiaaliturva ja koulutustaso olivat kohonneet. Suuria ongelmia tuottivat kuitenkin energian hinnan nouseminen, syntyvyyden pieneneminen, velkaantuminen ulkomaille ja työttömyys. Useiden tutkijoiden mukaan talouspolitiikassa tapahtui käänne vuonna 1977, jolloin hallituksen linjaksi otettiin niin sanottu konsensuspolitiikka. Erityisesti henkilöyhtiöiden määrä nousi huomattavasti ja syy on todennäköisesti tuloverotuksen muuttuminen suosiollisemmaksi henkilöyhtiöitä kohtaan. Silloin huomattiin, että veronkorotusten ja työllistämistoimien yhdistelmä lisäsi vain työttömyyttä. Hallitus elvytti taloutta tukemalla

yrittäjäsektoria eli edisti yritysten kilpailukykyä. Tähän kuuluivat myös pienet ja keskisuuret yritykset. Sitä kesti 1990-luvun alun lamaan asti. (Turunen 2011, 93-96).

1980-luvulla eri hallitusten ohjelmiin lisättiin yritystoiminnan kannustaminen. 1980-luvun lopulla hallitusohjelmaan lisättiin ensimmäistä kertaa yrittäjäkoulutus. Aikaisemminkin oli ollut ehdotuksia koulutuksen järjestämisestä, mutta niitä ei koskaan toteutettu. 1990-luvun lopussa, kun lama alkoi olla voitettu, hallitusohjelmassa kannustetaan kansalaisia omiin ponnisteluihin ja yrittämiseen. Myös palveluyritykset huomioitiin. (Turunen 2011, 103-105). EU-tason ohjelma korosti vuonna 1986 pienten ja keskisuurten yrityksiä suosivan toimintaympäristön luomista. Vuonna 1995 komissio esitteli toimenpidepaketin pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksistä. Toimenpidepaketissa mainittiin, että pienet ja keskisuuret yritykset ovat avainasemassa luotaessa työllistämismahdollisuuksia ja kasvua EU:ssa. (Turunen 2011, 113).

2.2 Nykypäivä ja tulevaisuus

Suomessa oli vuonna 2016 Tilastokeskuksen yritysrekisterin mukaan yli 283 000 yritystä. Niistä 93,3 prosenttia oli alle 10 hengen yrityksiä. Uudet työpaikat ovat syntyneet pääasiassa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin 2000-luvulla. Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin perustaessa omaa yritystä, sillä tarkoitetaan oman henkilökohtaisen työpanoksen ottamista käyttöön eli yksinyrittämistä. Kaikista Suomen yrityksistä noin 65 prosenttia on yhden hengen yrityksiä (Yksinyrittäjäkyselyt).

Vuonna 2017 aloitti 30 169 uutta yritystä Suomessa. Yritysmuodoista vuonna 2017 on aloittanut 15 026 yksityistä ammatinharjoittajayritystä ja 12 782 osakeyhtiötä. Näistä yrityksistä 49,8 prosenttia oli luonnollisten henkilöiden perustamia ja 42,4 prosenttia osakeyhtiötä. (Suomen virallinen tilasto 2017.)

On ennustettu, että työelämä tulee muuttumaan paljonkin tulevaisuudessa. Töitä ei enää tehdäkään yhdelle, vaan useammalle työntajalle samaan aikaan. Tämä vaatii työntekijöiltä joustavuutta, monen alan hallintaa, ainakin päällisin puolin. Jotta työntekijä voi saada elantonsa, täytyy hänen mahdollisesti markkinoida osaamistaan itse. Tämä tarkoittaa myös vapaampaa työntekoa ja usean työn tekemisen eri toimeksiantajalle. Tämä kaikki on mahdollista jo nyt yrittäjänä. Yrittäjyydellä tarkoitetaan sitä, että työllistetään itsensä. Tulevaisuus on yrittäjyydessä.

3 Kliininen lääketutkimuskoordinaattori itsenäisenä ammatinharjoittajana

3.1 Miksi kannattaisi ryhtyä yrittäjäksi?

Terho Puustinen aloittaa kirjoittamansa ”Avain omaan yritykseen” -oppaan sanoilla: ”Puhutaanpa rahasta ja vapaudesta.” Rahalla hän tarkoittaa palkansaaajan kohdalla työstä maksettavaa palkkaa, jonka työnantaja suostuu maksamaan. Ylimääräisestä kehittelystä ja keksimisestä saatu lisäarvo koituu työnantajan hyväksi. Jos saat tällaisesta työstä työnantajalta pelkkää kiitosta, niin useimmille se ei ole riittävä motivaation lähde. Toisaalta hyviäkin pomoja löytyy, jotka osaavat palkita ja luoda hyvän ilmapiirin. (Puustinen 2006, 15).

Yrittäjä ottaa riskin työllistäessään itsensä ja mahdollisesti muita, mutta saa ansaitsemansa lisäarvon itselleen ansaitusti. Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin töitä ja omaa yritystä pystyy hoitamaan vaikka kesämökiltä, jos haluaa. Voit järjestää kaiken itselle sopivaksi ja mennä ja tulla kuten haluat. (Puustinen 2006, 15).

Uusyrittäjäkeskuksen oppaan: ”Selko-opas yrittäjyyteen” 2018 mukaan tulisi pohtia mm. seuraavia asioita:

- Mikä on tämänhetkinen elämäntilanteesi?
- Omaatko sellaisia luonteenpiirteitä, jotka sopivat yrittäjälle?
- Onko yritysideosi riittävän hyvä?
- Miten ja mistä löydät asiakkaasi?

Jos pystyy vastaamaan myöntävästi yllä oleviin kysymyksiin, yrittäminen voi olla vaihtoehto palkkatyölle. Yksi syy, minkä takia yrittäjyys on tullut entistä houkuttelevammaksi, on perinteisen palkkatyön muuttuminen turvatomammaksi kuin se on aikoinaan ollut. (Selko-opas yrittäjyyteen 2018, 8.)

Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin ryhtyminen yrittäjäksi on kiinni omasta halusta oppia ja kohdata uusia haasteita. Haasteissa voi olla apuna samassa tilanteessa olevat

kollegat, jotka voivat toimia joko työsuhteessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina. Tärkeimpinä ominaisuuksina itse näkisin asiantuntijaroolin omaksumisen ja paineensietokyvyn aikataulujen suhteen.

3.2 Voisiko minusta tulla yrittäjä?

Tärkein asia yrityksen toiminnan kannalta on tietenkin, että yritys tuottaa voittoa. Tuotukseen voittoa, yrittäjällä täytyy olla tietoa ja ammattitaitoa alalta, jolla hän työskentelee. Myös yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet ovat tärkeitä, koska yrittäjä joutuu tekemään päätökset lopulta itse. Uusyrityskeskukseen oppaan antamia hyviä puolia yrittämisessä ovat mm. itsenäinen päätöksenteko ja työrauha, omaan työaikaan vaikuttaminen ja parempi ansaitsemismahdollisuus. Yrittäjän kohtaamia haasteita ovat esimerkiksi markkinoinnin vaikeus, vapaa-ajan väheneminen, rahoituksen saaminen ja oman työn hinnoittelun vaikeus. Opas kannustaa selviämään näistäkin haasteista, kun on yhteydessä toisiin yrittäjiin ja antaa tiettyjen palveluiden hoidon muiden ammattilaisten tehtäväksi esimerkiksi kirjanpito ja mainonta. Tärkeä muistutus on se, että yrittäjänä toimiminen voi olla myös väliaikaista ja vain yksi etappi työuralla. (Selko-opas yrittäjyyteen 2018, 9.)

Ammatinharjoittajan uraa aloittelevan kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin kannattaa muistaa myös, että suurin osa työstä saattaa olla yksin puurtamista kotona tai erillisessä työtilassa. Toimeksiantajalla ei välttämättä ole tarjota kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille työtilaa tai toimeksiantaja saattaa olla ulkomailla.

Varsinkin aloittelevat yksin työskentelevät aloittavat työskentelyn usein kotoa käsin. Silloin ei elämänmuutokseen tunnu niin suurelta. Joillekin taas kotityöskentely ei sovi lainkaan työnteon paikaksi. Oma asunto saattaa olla ahdas tai siellä on perhe-elämää. Jotkut haluavat myös rauhoittaa oman kotinsa pelkästään vapaa-ajan viettoon. Kotona työskentelyssä on olemassa myös riski siitä, että se vie aikaa muilta perheenjäseniltä ja heidän elämänsä kärsii. (Torppa 2013, 45.)

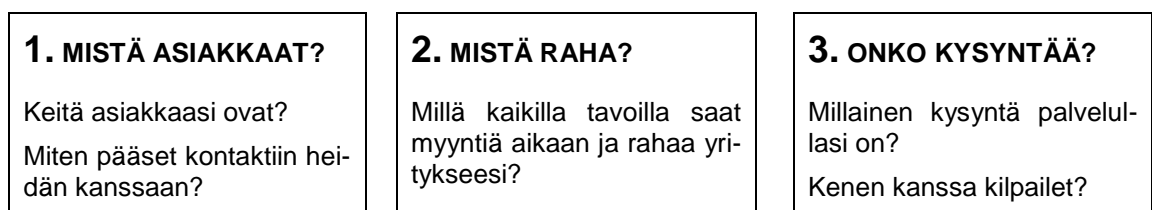
Torppa kertoo kirjassaan erilaisista ihmisistä, joille sopii erilaiset päivärytmit. Joillekin on tärkeää herätä aikaisin aamulla, vaikka ei olisikaan lähdössä kotoa mihinkään. Osa pukee työvaatteet päälle ja osa liikkuu villasukat jaloissa nauttien siitä, ettei tarvitse laittautua muita varten. Kaikille olisi tavoittelemisen arvoista se, että jonkinlaisia työaikoja kannattaisi noudattaa. (Torppa 2013, 46.)

Kliinisessä lääketutkimusprojekteissa työaika on yleensä liukuva. Tällöin työntekijä voi sovituisissa puitteissa päättää itse työnsä päivittäiset aloittamis- ja lopettamisajankohdat (Työaikalaki 1996, 13 §). Tärkeintä työnantajan kannalta on se, että työt tulevat tehtyä. Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin projekti- ja asiakassuhteiden kannalta on tärkeää olla saatavilla silloin, kun työnantaja(t) tai asiakkaat ottavat tavallisimmin yhteyttä. Tämä saattaa tarkoittaa työskentelyä myös usein normaalin työajan ulkopuolella, jos toimeksiantaja on ulkomailla ja eri aikavyöhykkeellä.

3.4 Yritysidea ja liiketoimintasuunnitelma

Aloittelevalle yrittäjälle yritysidean selkiyttäminen on tärkeä. Siinä mietitään esimerkiksi, miksi yritys on perustettu, onko yrityksen palveluille kysyntää tai onko yrityksen toiminta kannattavaa. Omaa yritystään aloittava kliininen lääketutkimuskoordinaattori tarvitsee periaatteessa pelkästään rautaisen itsetunnon ja vankan uskon omaan osaamiseensa. Yrityksessä tehtävä työ perustuu omaan ammattitaitoon ja oman työn laatuun. Tulevaisuutta ajatellen kannattaa miettiä myös miksi asiakkaat käyttäisivät juuri minun tarjoamiani palveluita. Näitä ideoita kannattaa hyödyntää kerrottaessa itsestä ja yrityksestä esimerkiksi LinkedIn-profiilissa.

Vaikka liiketoimintasuunnitelma tuntuisi hankalalta, siitä kannattaa laatia ainakin yksinkertainen versio (kuvio 1). Liiketoimintasuunnitelmassa pohditaan ja suunnitellaan yrityksen markkinointia, rahoitusta, resursseja, kilpailevia yrityksiä, palveluiden hinnoittelua ja miten riskejä voitaisiin minimoida.

Kuvio 1. Yrityksen perustamisvaiheen yksinkertainen liiketoimintasuunnitelma (Yrittäjän Abc - Perustietoa yrittäjyydestä).

3.5 Asiakaskunta

Kliinisen lääketutkimuksen tutkimuskoordinaattorin työntekijät ovat käytännössä joko lääkeyrityksiä tai ulkopuolisia tutkimusorganisaatioita. Ulkopuoliset tutkimusorganisaatiot puolestaan saavat omat toimeksiantonsa lääkeyrityksiltä. Ulkopuolisilla tutkimusorganisaatioilla on omia työntekijöitä ja silloin tällöin he saattavat tarvita lisätyövoimaa lyhyeksi aikaa. Silloin on helpointa palkata juuri yksityisyrittäjänä toimiva tutkimuskoordinaattori ja tehdä sopimus hänen kanssaan.

Suomessa tehtäviä kliinisiä lääketutkimuksia koordinoidaan sekä Suomesta että ulkomailta käsin. Usein ulkomaalaiset yritykset ottavat yhteyttä yksityisyrittäjinä toimiviin kliinisiin tutkimuskoordinaattoreihin, jotka tuntevat suomalaisen lainsäädännön ja osaavat yhteistyön suomalaisten tutkimuskeskusten kanssa.

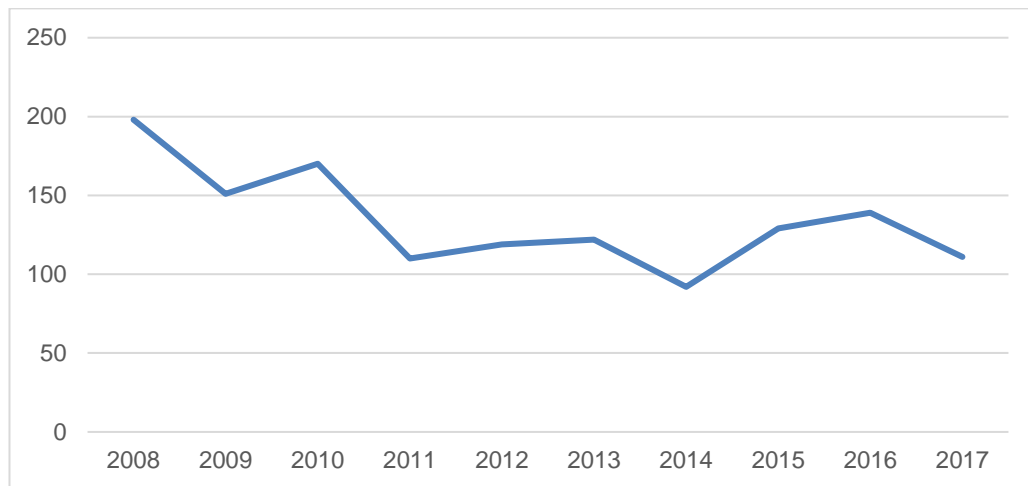
Lääketutkimusten ammattilaisten keskuudessa LinkedIn-palvelu on suosittu verkostoitumisväline ja keskustelufoorumi. Se on sosiaalisen median palvelu, jossa jaetaan ammatillista sisältöä. Siellä keskustellaan myynnistä ja markkinoinnista eikä jaeta viihteellistä sisältöä kuten Facebookissa. Kuka tahansa pystyy tekemään itselleen profiilin LinkedIn-palvelussa ja markkinoimaan itseään siellä. Tärkeintä itsensä markkinoinnissa on verkostoituminen eli uusien kontaktien etsiminen. Henkilökohtainen verkostoituminen auttaa löytämään uusia työtilaisuuksia ja tutustumaan uusiin mahdollisiin työnantajiin. On siis tärkeää, että työntekijän profiili ja kaikki työhön liittyvä tieto on ajan tasalla, unohtamatta profiilikuvaa. (Reinikainen 2017.)

Ulkomaiset rekrytoijat ottavat yhteyttä suoraan kliinisiin lääketutkimuskoordinaattoreihin ja tietojen löytämiseen he käyttävät yleensä LinkedInissä olevia profiilitietoja. Sen vuoksi omat tiedot kannattaa pitää ajan tasalla ja päivittää niitä tietyin väliajoin. Kun rekrytoija on ottanut yhteyttä esimerkiksi puhelimitse, hän yleensä pyytää lähettämään virallisen CV:n, josta käy ilmi tarkemmin aikaisempi työkokemus ja osaamisalueet. Tämän vuoksi myös CV ja omat osaamisalueet on syytä pitää ajan tasalla.

Verkostoituminen toisten samaa työtekevien kanssa kannattaa. Jos yhdellä henkilöllä on töitä riittävästi tiedossa, hän voi suositella kollegaa, jonka tuntee sopivan juuri tietynlaiseen projektiin. Tästä on hyötyä sekä toimeksiantajalle, rekrytoijalle kuin itse ammatinharjoittajallekin. Ei sovi unohtaa myöskään kasvotusten tapahtuvaa verkostoitumista. Yritystä kannattaa markkinoida ja siitä kannattaa puhua siellä, missä liikkuu alan ihmisiä. Esimerkiksi Lääketeollisuus ry järjestää koulutuksia ja seminaareja useita kertoja vuodessa, joihin osallistumalla pääsee verkostoitumaan lääkeyrityksissä päättävässä asemassa olevien henkilöiden kanssa. Kannattaa olla utelias ja kuunnella toisten tarinoita ja sopivassa kohdassa kertoa itsestä ja omasta yrityksestä.

3.6 Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin työnäkymät Suomessa

Suomessa on tehty perinteisesti paljon kansainvälisiä kliinisiä lääketutkimuksia, koska yritykset arvostavat toimintaympäristöä ja korkeaa laatua. Vuonna 2014 koettiin notkahdus uusien sponsoroitujen eli kaupallisten kliinisten lääketutkimusten aloittamisessa (kuvio 2). Sen jälkeen tutkimusten määrä on lähtenyt nousuun vuoteen 2016 saakka.

Kuvio 2. Fimealle ilmoitettujen kliinisten lääketutkimusten lukumäärä (Tutkimus ja tuotekehitys. Lääketeollisuus. Lähde: Fimea 2018)

4 Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin toimintaympäristö ja keskeiset käsitteet

4.1 Kliininen lääketutkimus

Lain lääketieteellisestä tutkimuksesta määritelmän mukaan lääketieteellisellä tutkimuksella tarkoitetaan sellaista tutkimusta, jossa puututaan ihmisen tai ihmisen alkion tai sikiön koskemattomuuteen ja jonka tarkoituksena on lisätä tietoa terveydestä, sairauksien syistä, oireista, diagnostiikasta, hoidosta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimus puuttuu ihmisen (tai alkion tai sikiön) koskemattomuuteen fyysisesti tai psyykkisesti. Lisäksi tutkimuksen tulee liittyä terveyteen, sairauteen tai terveydenhoitoon. Kliinisen lääketutkimuksen tarkoituksena on selvittää lääkkeen vaikutusta ihmisessä sekä lääkkeen imeytymistä, jakautumista, aineenvaihduntaa tai erittymistä ihmiselimistössä (Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 1999, 1 luku 2 §.) Lääketieteelliseksi tutkimukseksi katsotaan myös ihmiseen kajoava tutkimus, jolla saatetaan selvittää lääkinnällisen laitteen tai tarvikkeen

(esimerkiksi instrumentti, laitteisto, väline tai ohjelmisto) toimivuutta ja soveltuvuutta (Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista 2010, 1 luku 5 §).

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) on antanut määräyksiä ihmiseen kohdistuvista kliinisistä lääketutkimuksista. Määräyksissä annetaan yksityiskohtaisia ohjeita kliinisten lääketutkimuksien tekemisestä ja viitataan niitä sivuaviin lakeihin, esimerkiksi lakiin lääketieteellisestä tutkimuksesta ja asetuksesta lääketieteellisestä tutkimuksesta sekä niiden nojalla annettuihin alemmanasteisiin säädöksiin, lääkelakiin, lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista, henkilötietolakiin ja potilasvahinkolakiin. (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen määräys 2012, 3.)

Euroopan unionin tasolla on annettu myös ohje hyvän kliinisen tutkimustavan eli Good Clinical Practicen (GCP) noudattamisesta. Se on voimassa myös Euroopan unionin ulkopuolisissa maissa ja koskee kaikkia lääketutkimuksia ympäri maailman. Se on eräänlainen laatujärjestelmä, jonka avulla varmistetaan tutkimustiedon luotettavuus riippumatta paikasta, missä tutkimusta tehdään. Kullekin tutkimukselle tulee laatia yksityiskohmainen tutkimussuunnitelma, jota noudatetaan. Lääketutkimuksen tutkijana voi toimia ainoastaan lääkäri tai hammaslääkäri. Lääketutkimusten on noudatettava Maailman lääkäriliiton Helsingin julistusta, jossa määritellään lääketutkimusten eettiset periaatteet. (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen määräys 2012, 3.)

Kliinisen lääketutkimuksen tekeminen on viranomaisten tarkoin säätelää toimintaa, jota valvoo lääkeviranomainen. Ennen tutkimuksen aloittamista lääketutkimuksen on saatava sekä lääkeviranomaisen että eettisyyttä valvovan viranomaisen eli eettisen toimikunnan puoltavat lausunnot. (Hyvän kliinisen tutkimustavan (GCP) periaatteet.)

Kliinisten lääketutkimusten tarkoituksena on saada uudelle lääkkeelle myyntilupa ja saada se markkinoille. Myyntiluvan saamisen jälkeenkin tehdään lisätutkimuksia ja seurataan lääkkeen tehoa ja turvallisuutta keräämällä esimerkiksi haittavaikutustietoa. Ennen kuin uusi lääke voidaan ottaa potilaiden käyttöön, kuluu tutkimukseen ja tuotekehitykseen noin 10–15 vuotta. Tämän jälkeen lääkkeelle anotusta patenttijaikasta on jäljellä 5 – 10 vuotta. Ainoastaan pieni osa tutkittavista lääkemolekyyleistä päätyy kehittelyn asteelle (1/10 000). (Lääketietokeskus.)

4.2 Toimeksiantaja eli sponsori

Tutkimuksen toimeksiantaja eli sponsori voi olla henkilö, yritys, laitos tai järjestö, joka vastaa tutkimuksen suorittamisesta ja rahoittamisesta (Good Clinical Practice 1996, 12). Good Clinical Practice -ohjeen mukaan sponsorin tehtävänä on ylläpitää järjestelmiä, jotka täyttävät viranomaisten määräämät laatuvaatimukset kliinisissä lääketutkimuksissa. Näillä järjestelmillä ja prosesseilla turvataan tutkittavien oikeudet, turvallisuus ja tutkimustietojen luotettavuus. Yleensä sponsorilla tarkoitetaan lääkeyritystä, instituutiota tai organisaatiota. Sillä on vastuu lääketutkimusten aloittamisesta, suorittamisesta ja rahoittamisesta. (European Medicines Agency 2013, 4.)

4.3 Ulkopuolinen tutkimusorganisaatio (Contract Research Organisation)

Tutkimuksen varsinainen toimeksiantaja voi siirtää yhden tai useamman sille kuuluvan tehtävän ulkopuoliselle toimijalle. Annettujen tehtävien tulee olla määritelty kirjallisesti. Vaikka toimeksiantaja siirtäisikin osan tai kaikki tehtävistä ulkopuoliselle toimeksiantajalle, vastuu säilyy aina toimeksiantajalla. (European Medicines Agency 2013, 25.)

4.4 Kliininen lääketutkimuskoordinaattori eli monitori

Kliininen lääketutkimuskoordinaattori tai monitori toimii sponsorin ja tutkimuskeskuksen välissä. Sponsori laatii tutkimussuunnitelman, jota tutkimukseen soveltuvat tutkimuskeskukset suostuvat noudattamaan. Ennen tutkimuksen alkua tutkimuskeskukset valitaan soveltuvuuden perusteella mukaan tutkimukseen. Sen jälkeen käydään läpi tutkimukseen liittyviä käytännön toimia esimerkiksi tutkimuksessa vaadittavia toimenpiteitä tutkitavalle henkilölle ja tehdään tutkimukseen liittyviä teknisiä koulutuksia, esimerkiksi tiedonkeräämiseen käytettävän ohjelman käyttäminen. Monitori voi hoitaa kaikki tai osan käytännön toimista ja koulutuksista. Koulutukset ja opastukset tutkimukseen voidaan tehdä esimerkiksi paikan päällä tutkimuskeskuksissa, internetin välityksellä, sähköpostilla ohjeistaen tai puhelimitse. GCP:n mukaan monitorin tulisi olla koulutettu ja osata neuvoa ja ohjata tutkimushenkilökuntaa tutkimuksen tekemisessä (Good Clinical Practice 1996, 12).

Lääkeviranomaisten antamien määräyksien ja ohjeiden mukaan toimeksiantajan tulee nimetä valvoja, joka vastaa kliinisten lääketutkimusten laadusta ja tutkittavien oikeuksien ja hyvinvoinnin raportoinnista ja tarkkailusta. Tällaista työtä kutsutaan monitoroinniksi.

Sitä tekee kliininen lääketutkimuskoordinaattori, jota voidaan kutsua myös monitoriksi tai monitoroijaksi. Hänen tehtäviinsä kuuluu mm. varmistaa, että kaikki tutkittavat ovat antaneet kirjallisen tietoisensa suostumuksensa tutkimukseen sekä toimia yhteyshenkilönä toimeksiantajan ja tutkimuskeskuksen välillä informoimalla ja kouluttamalla tutkimuskeskuksen henkilökuntaa. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluvat esimerkiksi ilmoittaminen poikkeamista tutkimussuunnitelmasta, alkuperäisten asiakirjojen ja tiedonkeruukaavakkeiden tietojen yhtäpitävyyden varmentaminen ja tehdä kirjallinen monitorointiraportti kunkin käynnin tai ennalta määrätyn jakson kuluttua. (Tutkimuksen toteuttaminen - Monitorointi ja auditointi.)

Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin työhön kuuluu tavata tutkimuskeskusten henkilökuntaa ja olla yhteydessä heihin tutkimuksen aloittamisvaiheessa, tutkimuksen aikana ja tutkimuksen loppuessa. Kommunikointi tutkimuskeskusten henkilökunnan kanssa on erittäin tärkeää ja myös siitä riippuu, miten hyvin tutkimusprojekti saadaan sujumaan. Tutkimuskeskukset voivat olla esim. julkisia sairaaloita, yksityisiä sairaaloita tai lääkäreitä. Tutkimuskeskuksissa työskentelevät, tiettyyn tutkimukseen nimetyt henkilöt, ovat tutkimushenkilökuntaa. Heitä voidaan kutsua myös asiakkaiksi.

4.5 Monitorointi

Monitorointia voidaan tehdä sekä tutkimuskeskuksessa että etänä käyttäen apuna erilaisia järjestelmiä ja eri yhteydenpitovälineitä. Tekniikan kehittyminen on vaikuttanut myös kliinisten lääketutkimusten viranomaisvaatimuksiin ja monitoroinnin muuttumiseen yhä teknisemmäksi. Monitorointia voidaan tehdä nykyään eri lähestymistavoilla ja niitä kehitetään jatkuvasti. Toimeksiantajien tehtävänä on parantaa tutkittavien turvallisuutta ja tutkimustiedon luotettavuutta. Lääkeviranomaiset ovat rohkaisseet toimeksiantajia siirtymään pelkästään tutkimuskeskuksissa tapahtuvasta työstä enemmän keskitetyn tiedon tarkastelun ja tutkimuskeskuksissa tapahtuvan työn yhdistelmään. Tällaisen lähestymistavan on katsottu parantavan potilasturvallisuutta, lisäävän tutkimustiedon luotettavuutta ja vähentävän samalla kustannuksia. (Medpace 2017.)

Monitoroinnin tarkoituksena on valvoa tutkittavien henkilöiden oikeuksia ja hyvinvointia kliinisen lääketutkimuksen aikana. Lisäksi muita hyvän kliinisen tutkimustavan sääntöjä valvotaan. Kukin kliininen lääketutkimus toteutetaan viranomaisten hyväksymän tutkimussuunnitelman mukaisesti ja sen noudattamista valvotaan monitoroinnilla. Monito-

roinnin tarkoituksena on varmistaa mahdollisimman luotettava tutkimustieto. Monitoroinnilla varmistetaan, että tutkimuksen aikana kirjatut tiedot vastaavat sairaskertomukseen kirjattuja tietoja. (Tutkimuksen toteuttaminen - Monitorointi ja auditointi.)

5 Freelancer

5.1 Freelancer-työn aloittaminen

Freelancerin työtä voidaan verrata yrittäjyyteen. Se on hyvä tapa kokeilla yrittäjyyttä ja kun toiminta alkaa laajenemaan, voi kliininen lääketutkimuskoordinaattorikin perustaa yrityksen. Se on yhtä vapaata kuin yrittäjänä toimiminen. Käsittelen alla tärkeimpiä kohtia, joita tulee ottaa huomioon aloitettaessa työ freelancer-pohjalta.

Kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi toimia freelancerina tehdessään toimeksiantoja yhdelle tai useammalle toimeksiantajalle. Freelancer voi toimia yrittäjänä eli yksityisenä ammatinharjoittajana, jolloin toimeksiantajan kanssa tehdään erillinen sopimus yrittäjän ja toimeksiantajan välillä. (Tähtinen.)

Aloittelevalle freelancer-kliininen lääketutkimuskoordinaattorille on tärkeää tietää, milloin työstä tulee työsuhteessa tehtyä työtä. Yksi työsuhteen syntymisen merkeistä on työn tekeminen toimeksiantajan johdon ja valvonnan alla. Johdon ja valvonnan alaisuus määritellään kokonaisharkinnan perusteella. Jos kyseessä on yrittäjänä tehtävä työ, toimeksiantaja ei valvo itse työsuorituksen tekemistä, eli työn suorittaja saa päättää työntekopaikan ja työajan. Yleensä sopimuksessa määritellään, mitä työnteolta edellytetään ja milloin työ on valmis. Työn suorittaja voi ottaa vastaan myös muita toimeksiantoja muilta toimeksiantajilta. (Tähtinen.)

Kun kliininen lääketutkimuskoordinaattori antaa toimeksiantajalle freelance-verokortin, tarkoittaa se samaa kuin muillakin verokorteilla työskennellessä, eli kyse on työsuhteesta. Toimeksiantajan tehtävänä on silloin hoitaa kaikki työnantajan lakisääteiset velvollisuudet, kuten pidättää palkasta esimerkiksi työttömyysvakuutusmaksu, eläkevakuutusmaksu ja sairaspäivämaksu. (Eezy 2018.)

Verottajan määritelmän mukaan freelancerin tulot koostuvat yleensä useista erilaisista työ- ja toimeksiantosuhteista saman vuoden aikana. Tulot voidaan maksaa erilaisina

suorituksina eli palkkana tai työkorvauksena. Riippumatta siitä, miten freelancer ansaitsee työkorvauksensa, verotetaan ne hänen ansiotulonaan. (Määttä & Hakkarainen 2018.)

5.2 Laskutuspalveluyrityksen käyttäminen

Verottajan mukaan yleisnimitykseltään laskutuspalveluyrityksiksi määritellään yritykset, joiden kautta työn suorittaja (esimerkiksi kliininen lääketutkimuskoordinaattori) voi laskea asiakkaitaan perustamatta omaa yritystä. Tällaiset yritykset voivat hoitaa työn suorittajan puolesta erilaisia lakisääteisiä, esimerkiksi verotusta koskevia velvollisuuksia. Laskutuspalveluyritys on muodoltaan yleensä osakeyhtiö tai osuuskunta. Sitä kutsutaan palveluntarjoajaksi, jonka kanssa työ suorittaja sopii työn laskutuksesta asiakkailtaan. (Määttä & Palomäki 2018a.)

Työn suorittaja on varsinaisen työn tekijä, joka puolestaan käyttää laskutuspalveluyritystä. Häntä voidaan kutsua myös kevytyrittäjäksi tai itsensätyöllistäjäksi. Verohallinnon ohjeissa huomioonotettavaa on se, että työn suorittaja ja laskutuspalveluyritys ovat sopineet työsuhteesta pelkästään verotusta koskevien velvoitteiden hoitamiseksi tai jos työn suorittaja luonnollisena henkilönä harjoittaa tulonhankkimistoimintaa ilman y-tunusta. (Määttä & Palomäki 2018a.)

Kevytyrittäjyys eli laskutuspalvelun käyttäminen on lisääntynyt viime vuosina. Kevytyrittäjyydessä on myös huonoja puolia, mutta se on toisaalta riskitön tapa kokeilla omaa yritysideaansa ja testata sen kannattavuutta. Se on hyvä tapa aloittaa, koska laskutuspalveluyritys hoitaa kirjanpidon, verottajan ja viranomaisilmoituksiin liittyvää byrokratiaa samalla, kun itse voi keskittyä asiakassuhteeseen ja omaan tekemiseen. (Yrityksen perustaminen a.)

Laskutuspalveluyritystä käytettäessä työn suorittajan asema määritellään eri tavalla laeissa riippuen siitä, onko hän työntekijä vai yrittäjä. Esimerkiksi työeläkelainsäädännössä ja verotuksessa heitä pidetään joko palkansaajina tai yrittäjinä, ja työ- ja sosiaalivakuutuslainsäädännössä yrittäjinä, jos kyseessä on ansiotyö ilman työsuhdetta. (Määttä & Palomäki 2018a.)

Laskutuspalveluyrityksen ja työntekijän välille voidaan sopia muodollinen työsuhde, jolloin asiakkaan maksama korvaus on palkkaa työn suorittajalle. Toinen vaihtoehto on

tehdä laskutussopimus laskutuspalveluyrityksen kanssa, joka maksaa asiakkaan korvauksen työn suorittajalle työkorvauksena. (Määttä & Palomäki 2018a.)

Laskutuspalveluyritys siis lähettää laskun asiakkaalle, ja kun asiakas on maksanut sen, se huolehtii kirjanpidollisista toimista, kuten maksaa lakisääteiset ja vapaaehtoiset sivukulut kuten työnantaja- ja vakuutusmaksut ja ennakonpidätyksen. Laskutuspalveluyritys perii laskutetusta summasta oman palkkionsa. Palkkion määrä vaihtelee laskutuspalveluyrityksestä riippuen. Se voi olla esimerkiksi noin 5 % laskutetusta summasta. Huonona puolena on vähimmäislaskutuspalkkio, joka voi laskutuspalveluyrityksellä on esimerkiksi 15 - 20 euroa laskua kohden. Käytännössä se voi tarkoittaa, että palkkio on huomattavasti suurempi kuin mainittu 5 %, jos laskun loppusumma on pieni. Esimerkkejä laskutuspalveluyrityksistä ovat Ukko.fi, OP-Kevytyrittäjä, Eezy sekä Odeal. (Yrityksen perustaminen a.)

5.3 Freelancer ja verottaja

Freelancer voi työskennellä työsopimuksen perusteella, jolloin häntä koskevat samat velvoitteet ja oikeudet kuin muita palkansaajia. Verottajan mukaan freelancer-työntekijällä tarkoitetaan henkilöä, jolla on vuoden aikana useita työnantajia. Samanaikaisesti voi olla useampiakin työnantajia. Työsuhteille tyypillistä on niiden lukuisa määrä ja tilapäisyys. (Määttä & Palomäki 2018b.) Kliinisellä lääketutkimuskoordinaattorilla tämä toteutuu silloin, kun hänellä on useampia projekteja yhdellä tai useammalla toimeksiantajalla.

Freelancer voi toimia yrittäjämäisesti toimeksiantosuhteessa, mutta ei kuitenkaan ole yrittäjä, jos hän ei ole esimerkiksi rekisteröitynyt toiminimenharjoittajaksi. Freelancer voi työskennellä myös työsopimuksen perusteella, jolloin häntä koskevat samat velvoitteet ja oikeudet kuin muita palkansaajia. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Verottajan näkökulmasta yksityisellä elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan ammatin- ja liikkeenharjoittajaa, jollaisena myös freelancer voi toimia. Yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnastaan saama tulo (työ- ja käyttökorvaukset) verotetaan elinkeinoverolain mukaisesti, jolloin hän on myös velvollinen pitämään kirjanpitoa. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Freelancerina työskentelevän kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin työ ei ole arvonlisäverolain mukaista, jos työkorvaus ei tapahdu liiketoiminnan muodossa ja siitä saatu

korvaus on ennakkoperintälain 13 §:ssä tarkoitettua palkkaa. Freelancerin tulot voivat koostua monenlaisista suorituksista, joita verotetaan tuloverolain mukaan. Jos työnteko tapahtuu työsuhhteessa, maksettu suoritus katsotaan ansiotulona verotettavaksi palkaksi. Myös yrittäjämäisesti ilman työsuhdetta työskentelevälle freelancerille maksettu työkorvaus verotetaan ansiotulona. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4 Tulojen verottaminen

Verottajan ohjeen mukaan tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu hallintaan. Freelancerin tulonhankinta perustuu yleensä useisiin erilaisiin työ- ja toimeksiantosuhteisiin saman vuoden aikana. Näistä hänelle voi kertyä tuloja erilaisina suorituksina eli palkkana tai työkorvauksena. Suorituslajeista riippumatta freelancerin työskentelyllään ansaitsemat korvaukset verotetaan hänen ansiotulonaan. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4.1 Korvaukset matkustuksesta

Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin työhön kuuluu paljon matkustamista joko yleisillä kulkuneuvoilla tai omalla autolla. Tuloverolain mukaan työnantajalta työmatkasta saatu matkakustannusten korvaus on verovapaata. Koska kyseessä on tuloverolaki, tarkoittaa se matkakustannusten verovapautta vain työsuhhteessa tehtyyn työmatkaan. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Työnantajan ei tarvitse pidättää maksamastaan matkakustannusten korvauksesta ennakonpidätystä, jos korvausten määrä on Verohallinnon verovapaista matkakustannusten korvauksista annetun päätöksen mukainen (Määttä & Palomäki 2018b).

Asunnon ja varsinaisen työpaikan väliset matkakulut

Freelancerina työskentelevälle kliiniselle tutkimuskoordinaattorille voi muodostua varsinaisen työpaikka toimeksiantajan luokse. Yleensä tämä tarkoittaa työskentelyä toimeksiantajan tiloissa lääketieteellisellä osastolla. Verottajan näkökulmasta työskentelypaikka voi olla freelancerin varsinaisen työpaikka, vaikka hän työskentelisi siellä vain lyhyen aikaa. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Freelancer tai kuka tahansa muu palkansaaja voi vähentää asunnon ja työpaikan väliset matkakulut halvimman kulkuneuvon kustannusten mukaisesti (Tuloverolaki 1992, 93 §). Halvimpana kulkuneuvona pidetään yleensä julkista kulkuneuvoa. Asunnon ja työpaikan välisiä matkakuluja voidaan verovuonna vähentää enintään 7.000 euroa omavastuun ollessa 750 euroa. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Työmatkakulut

Työmatkoja freelancer-pohjaiselle kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille saattaa tulla paljonkin. Tämä riippuu tutkimuskeskusten sijainneista ja määrästä. Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin hallinnoidessa yksin koko projektia, tämä tarkoittaa matkustamista koko Suomen alueella. Kliinisiin lääketutkimusprojekteihin saattaa kuulua myös työskentelyä ja matkustamista ulkomailla.

Verottaja määrittelee työmatkat matkoiksi, joita verovelvollinen tilapäisesti tekee erityiselle työntekemispaikalle työtehtäviensä vuoksi (Tuloverolaki 1992, 72 §). Asunnon ja varsinaisen työpaikan välistä matkaa ei pidetä työmatkana. Tuloverolaissa ei edellytetä, että työmatkan tulee tapahtua työnantajan määräyksestä. Tämän vuoksi freelancerit, jotka tekevät työtään kotoa käsin ja matkustavat asuinpaikkansa ulkopuolelle erityiseen työntekemispaikkaan, ovat samassa asemassa kuin vastaavissa oloissa työnantajan määräyksestä työskentelevät. Freelancer saa vähentää työmatkasta aiheutuneet matkakulut toteutuneiden kulujen mukaan. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4.2 Tulonhankkimisesta johtuvat menot

Tuloverolain 29 § antaa verovelvolliselle oikeuden vähentää tuloistaan niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot (luonnolliset vähennykset). Esimerkkeinä vähennyskelpoisista menoista ovat esimerkiksi ammattikirjallisuus ja työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut. Tärkeää on muistaa, että verottaja ratkaisee vähennyksien kelpoisuuden tapauskohtaisesti ja verovelvollisella on viimesijainen näyttövelvollisuus siitä, miten menot liittyvät hänen tulonhankkimiseensa. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin työn kannalta lääketeollisuutta toimialana tai omaa ammattia käsittelevien kirjojen ja ammattilehtien hankintakustannukset saadaan vähentää tulonhankkimiskuluina. Verottaja edellyttää, että tällaisen ammattikirjallisuus-

den hankkiminen on tarpeellista työn edellyttämän ammatillisen pätevyyden tai ammatitaidon ylläpitämiseksi. Veroviranomaisen mukaan luonteeltaan yleissivistävät teokset, kuten tietosanakirjat ja vieraiden kielten sanakirjat, joita kliininen lääketutkimuskoordinaattori tarvitsee usein, eivät yleensä ole vähennyskelpoista ammattikirjallisuutta. Niiden kustannuksia verottaja pitää vähennyskelvottomina elantomenoina. Myös sanoma- ja aikakauslehtien hankintakustannukset ovat yleensä vähennyskelvottomia elantomenoja. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Yleissivistävä teos voisi olla vaikka tietystä sairaudesta kertova teos, jos kliininen lääketutkimuskoordinaattorin tehtävänä on monitoroida juuri tiettyä sairautta koskevaa kliinistä lääketutkimusta. Toinen tulonhankkimistoimintaan liittyvä teos voi olla sanakirjojen hankinta, koska kliininen lääketutkimuskoordinaattori saattaa tehdä itse käännöstyötä tutkimusten tiedotteita ja suostumuksia sekä tutkimussuunnitelmia kääntäessään.

Tuloverolain mukaan työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut ovat tulonhankkimisesta johtuneita menoja ja niiden maksut saadaan vähentää täysimääräisinä (Tuloverolaki 1992, 31 § 1 momentti 6 kohta). Palkkatulosta myönnettävä vähintään 750 euron tulonhankkimisvähennys ei rajoita näiden maksujen vähennysoikeutta. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4.3 Työhuonekulut

Freelancer voi työskennellä omassa kodissaan, jos toimeksi- tai työnantaja ei ole järjestänyt freelancerille työhuonetta. Silloin hän voi vähentää työhuoneesta johtuvat kulut joko todellisten kulujen mukaan tai työhuonevähennyksenä. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Jos työhuoneesta halutaan vähentää todelliset kulut, edellytetään, että freelancerilla on kodissaan yksinomaan työkäytössä oleva erillinen huone ja kuluista annetaan selvitys. Vähennettäviä kuluja ovat muun muassa vuokra-, lämmitys-, valaistus- ja siivouskulut. Nämä kulut suhteutetaan esimerkiksi asunnon pinta-alan mukaan. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Kotoa työskenneltäessä voidaan vähentää todellisten kulujen sijasta työhuonevähennys. Tämä vähennys kattaa kaikki työhuoneesta johtuvat kulut silloin, kun erillisen työhuonehuoneen todellisia kuluja ei pystytä selvittämään tai pelkästään työkäytössä olevaa eril-

listä huonetta ei ole. Työhuonevähennyksen voivat tehdä ne, joille työnantaja ei ole järjestänyt työhuonetta ja jotka käyttävät työhuonetta pääansiotulonsa hankkimiseksi. Vähennyksen määrä on 840 euroa/vuosi. (Määttä & Palomäki 2018b.)

Kaikki eivät pysty tai halua työskennellä kotoa käsin. Freelancer-tutkimuskoordinaattori voi työskennellä myös kodin ulkopuolella olevassa työtilassa, joka voi olla vuokrattu tai ostettu. Kodin ulkopuolisesta työtilasta johtuneet kulut, kuten vuokratulot, saadaan vähentää tulohankkimiskuluina. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4.4 Ennakkoperintä

Freelancer voi tehdä työtä sekä työsopimuksen että toimeksiannon perusteella. Tyypillisimmillään freelancerilla on yhtä aikaa useampi työ- tai toimeksiantaja ja osa tulosta voidaan maksaa palkkana ja osa työkorvauksena. (Määttä & Palomäki 2018b.) Työn teettäjän tehtävänä on ratkaista, onko kyse palkasta vai työkorvauksesta. Suoritusta pidetään palkkana, jos työn teettäjä ja freelancer ovat tehneet työsopimuksen. Työsopimus voi olla suullinen tai kirjallinen. Palkasta toimitetaan ennakonpidätys ja työnantajan sairausvakuutusmaksu, ja siihen tarvitaan verokortti. Jos verokorttia ei ole, tulee työnantajan käyttää ennakonpidätysprosenttina 60. Jos freelancer saa tehdystä työstä työkorvauksen, tulee hänen maksaa siitä ennakoveroa kuullessaan ennakkoperintärekisteriin. Jos freelancer ei kuulu ennakkoperintärekisteriin, on maksajan tehtävä myös työkorvauksesta ennakonpidätys. (Verohallinto 2016.)

5.4.5 Freelancerin saama työ- tai käyttökorvaus

Työkorvauksen määritelmä löytyy ennakkoperintälaista ja se tarkoittaa työstä, tehtävästä tai palveluksesta muuna kuin palkkana saatua korvausta. (Ennakkoperintälaki 1996, 25§ 1 momentti).

Toimeksiantosuhteesta puhutaan freelancerin kohdalla silloin, kun hän ja työn teettäjä ovat tehneet toimeksiantosopimuksen ja toimeksiantosuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Jos freelancer kuuluu ennakkoperintärekisteriin, joka ei ole pakollista, hänen tulee itse maksaa ennakovero. Jos freelancer ei kuulu ennakkoperintärekisteriin, tulee suorituksen maksajan toimittaa ennakonpidätys. Tehtäessä sopimus työn tekemisestä toimeksiantosuhteessa, siinä sovitaan yleensä kokonaiskorvauksesta, jossa freelancerin tulee laskea kaikki työn suorittamisesta aiheutuneet kustannukset. Tällaisia kustannuksia ovat

esimerkiksi työvälaineistä ja tarvikkeista aiheutuneet kustannukset sekä mahdolliset matkakustannukset. Jossain tilanteissa toimeksiantaja voi maksaa freelancerille Verohallinnon verovapaista matkakustannusten korvauksista antaman päätöksen mukaiset matkakustannusten korvaukset ilman ennakonpidätystä, jos niiden maksamisen edellytykset täyttyvät. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4.6 Freelancer-verokortti

Verokortit uudistuvat vuoden 2018 aikana. Marraskuusta 2018 alusta alkaen ei ole enää mahdollista pyytää erillistä freelance-verokorttia. Tällöin freelance-verokortti korvataan kopioitavalla yhden tulorajan palkkaverokortilla. Mikäli freelancer ei toimita verokorttia maksajalle, ennakonpidätys toimitetaan 60 prosentin mukaan. (Määttä & Palomäki 2018b.)

5.4.7 Tulot ja vähennykset

Freelancerin tulee kohdentaa kulut veroilmoituksellaan täyttöohjeen mukaisesti. Jos ne on merkitty jo valmiiksi esitäytetylle veroilmoitukselle, niitä ei saa vähentää kahteen kertaan. Vähennettäviä kuluja ovat esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut sekä pakolliset eläke- ja työttömyysvakuutusmaksut. (Määttä & Palomäki 2018b.)

6 Yritysmuotona toiminimi

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi Suomessa toimia luonnollinen henkilö, jolla on pysyvä asuinpaikka Euroopan talousalueella (ETA-alueella). Henkilö voi harjoittaa liiketoimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa. Jos puoliso perustavat toiminimen yhdessä, yritys rekisteröidään kuitenkin vain toisen puolison nimiin. (Perustayritys.fi.) Yleiskielessä yksityisestä elinkeinonharjoittajasta puhutaan muodoissa "toiminimi", "tmi" tai "yksityisliike". Lainsäädännössä toiminimellä tarkoitetaan yrityksen nimeä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018.)

Jos yrityksen perustajia on vain yksi henkilö, kuten kliininen lääketutkimuskoordinaattori, suositellaan siinä tapauksessa yritysmuodoksi yksinkertaisuuden vuoksi toiminimeä (Yrityksen perustamisopas 2016, 21). Yrittäjä tekee itse päätökset, ja hän on vastuussa yri-

tyksen sitoumuksista (esimerkiksi velasta) koko omaisuudellaan. Yrittäjä siis vastaa yrityksen tappioista henkilökohtaisesti, mutta saa itselleen myöskin elinkeinotoiminnasta saatavat voitot. (Yrityksen perustamisopas 2016, 22.) Toiminimellä ei ole hallitusta eikä toimitusjohtajaa, eikä tilintarkastus ole pakollinen (Yrityksen perustamisopas 2016, 25).

Yrittäjä voi sijoittaa yritykseen rahaa, mutta sekään ei ole pakollista. Yrittäjä ei voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen eikä alle 14-vuotiaalle lapselleen, vaan rahaa nostetaan yrityksen tililtä niin sanottuina yksityisottoina. Yritystoiminnasta maksetaan veroa vuosittaisen tuloksen perusteella. Vaikka yrittäjä omistaa toiminimiyrityksen, täytyy oma henkilökohtainen talous pitää erillään yrityksen taloudesta kirjanpidon avulla.

Yksityiset elinkeinonharjoittajat jaetaan ammatinharjoittajiin ja liikkeenharjoittajiin, jotka molemmat tekevät työtä omaan lukuunsa. Ammatinharjoittaja on yrittäjä, joka voi toimia ammatissaan ilman pysyvää toimipaikkaa ja ilman ulkopuolista työvoimaa. Kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi toimia ammatinharjoittajana kuten esimerkiksi ompelija, kirvesmies, tulkki, lääkäri ja lakimies. Liikkeenharjoittaja on yrittäjä, jolla on pysyvä toimipaikka tai joka voi työllistää toisia henkilöitä. (Yrityksen perustamisopas 2016, 195-196.)

Raja ammatinharjoittajan ja liikkeenharjoittajan välillä on hämärtynyt, eikä sillä ole enää väliä kirjanpitovelvollisuuden kannalta kuten oli aikaisemmin. Nykyään sekä ammatinharjoittaja että liikkeenharjoittaja saavat pitää yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa. Mikäli liikevaihto kuitenkin kasvaa ja kuittien määrä on suuri, tulee käyttää kahdenkertaista kirjanpitoa. Tällöin kannattaa käyttää tilitoimiston palveluita. (Yrityksen perustaminen c.)

6.1 Yrityksen perustamiseen liittyviä ilmoituksia

Suomessa edellytetään ennen yritystoiminnan aloittamista, että yritys rekisteröidään tekemällä siitä perustamisilmoitus Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen yhteisillä Y-lomakkeilla. Samalla lomakkeella voi hoitaa siis sekä kaupparekisteriin ilmoittamisen että Verohallinnon rekistereihin ilmoittamisen. (Yrityksen perustamisopas 2016, 53.) Verohallinnon rekistereitä ovat ennakkoperintärekisteri, työnantajarekisteri ja arvonlisäverovelvollisen rekisteri (Yrityksen perustamisopas 2016, 77). Jotkin elinkeinotoiminnot edellyttävät erillistä lupaa ja yksityisten elinkeinonharjoittajien on rekisteröidyttävä kaupparekisteriin (Yrityksen perustamisopas 2016, 63). Yksityisenä elinkeinonharjoittajana

toimivan kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin tarvitsee tehdä perustamisilmoitus Y-lo-makkeella, mutta hänen ei tarvitse välttämättä rekisteröityä kaupparekisteriin (Yritys-Suomi.fi - Yrityksen perustamisasiakirjat.)

Yrityksen rekisteröintiä kaupparekisteriin kuitenkin suositellaan, koska se on virallinen ja julkinen rekisteri yrityksistä. Rekisteröinnillä saadaan yksinoikeus toiminimeen. (Yrityksen perustamisopas 2016, 59.) Kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi aloittaa toiminnan heti perustamisilmoituksen tekemisen jälkeen, koska kyseessä ei ole luvanvarainen elinkeino (Perustayritys.fi.).

Yrityksen toiminimen valintaan kannattaa panostaa. Hyvä toiminimi on iskevä, jää helposti mieleen ja tukee myös yrityksesi liiketoimintaa. Yrityksen nimeä kannattaa käyttää aina kaupparekisteriin merkityssä muodossa. Näin asiakkaasi sekä sopimus- ja yhteistyökumppanisi löytävät yrityksesi helposti. Näin vältät myös loukkaamasta jonkun toisen oikeutta toiminimeen tai tavaramerkkiin. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017.) Tässä vaiheessa kannattaa miettiä tulevaisuutta ja millä nimellä voisit markkinoida yritystäsi parhaiten. Jossain vaiheessa voit varata jopa oman domain-nimen yrityksellesi, joka luo ammattimaisemman kuvan yrityksestä mainonnassa.

Osakeyhtiön tai yksityisen elinkeinonharjoittajan ("toiminimi") perustamisilmoitus voidaan tehdä internetissä Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteisissä YTJ-palvelussa. Y-tunnuksen saa heti, kun on allekirjoittanut ilmoituksen, maksanut kaupparekisterin käsittelymaksun ja lähettänyt ilmoituksen palvelussa. (<https://www.ytj.fi/index/y-tunnus.html>). Internet-palvelussa ohjelma laskee automaattisesti ilmoituksen käsittelymaksun, joka maksetaan vasta ilmoituksen allekirjoittamisen jälkeen. Maksun voi maksaa verkkopankissa tai luottokortilla. (Kaupparekisteri-ilmoitusten maksuohjeet 2018.)

Uusi yritys saa Y-tunnuksen heti, kun yrityksen jättämä perustamisilmoitus kirjataan Patentti- ja rekisterihallituksen ja Verohallinnon yhteiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (YTJ). Ilmoittaminen Verohallintoon on aina maksutonta ja Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin ja säätiörekisteriin pääsääntöisesti maksullista. Hintaa yksityisen elinkeinonharjoittajan ilmoittamisesta kaupparekisteriin maksaa sähköisessä palvelussa 75 euroa ja paperi-ilmoituksella 110 euroa (2.9.2018.) Kaupparekisterin maksut perustuvat lakiin. Maksu tulee tehdä ennen ilmoitusta, koska kuitti maksusta liitetään il-

moitukseen. Henkilötietolomakkeella henkilön yksilöintiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin. Muille lomakkeille ei tule laittaa henkilötunnuksia. Lopuksi elinkeinonharjoittaja allekirjoittaa Y3-lomakkeen sivulla 2. (Yksityinen elinkeinonharjoittaja 2018.)

6.2 Toiminimen perustaminen internetissä

Toiminimen voi perustaa myös internetissä esimerkiksi sivustolla www.perustayritys.fi. Sivusto kysyy henkilöltä kysymyksiä eikä hänen tarvitse itse täyttää lomakkeita. Sivusto luo valmiit lomakkeet annettujen vastausten perusteella. Lomakkeet haetaan fyysisesti käymällä pankkikonttorista. Sivustolla on lueteltu pankkeja, jotka ovat mukana tarjoamassa tällaista palvelua. Käynnillä pankissa voi avata yritykselle pankkitilin ja maksaa rekisteriviranomaisen käsittelymaksut. (Perustayritys.fi.) Tämä rajaa pankkien palvelut niihin pankkeihin, jotka ovat mukana sponsoroimassa kyseistä palvelua.

Pankki antaa tulevalle toiminimiyrittäjälle Y-lomakkeen ja kuitin maksetusta rekisteröintimaksusta, jotka hän toimittaa Patentti- ja Rekisterihallitukseen. Siellä tapahtuu yrityksen rekisteröinti ja Y-tunnuksen myöntäminen. Nämä dokumentit voidaan toimittaa joko veroviraston tai Patentti- ja rekisterihallituksen toimiston kautta tai lähettää ne postitse. (Perustayritys.fi.)

6.3 Yleistä toiminimen verotuksesta

Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotettava tulo on suoraan yrityksen tulos. Se jaetaan pääomatuloon ja ansiotuloon. Pääomatulo lasketaan elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden mukaan 20 prosentin vuotuisena tuottona, mikä tarkoittaa sitä, että 12 kuukautta pidempi tilikausi lisää pääomatulojen osuutta ja lyhempi pienentää sitä. Pääomatulon veroprosentti on 30 % 30 000 euroon saakka. Loput yrityksen tuloksesta on ansiotuloa. Jos yrittäjällä on muita pääomatuloja, lisätään yrityksen pääomatulo niihin. Jos yrittäjällä on muita ansiotuloja, lisätään yrityksestä saatu ansiotulo niihin. Verotus tapahtuu tämän jälkeen kuten muillakin yksityishenkilöillä. (Holopainen & Levonen 2008, 183-185.)

Vuodesta 2017 alkaen varsinkin aloittelevalle, Y-tunnuksella toimivalle yrittäjälle, on ollut mahdollista toimia laskutuspalvelun kautta. Tällöin laskutuspalvelu huolehtii verotuksesta ja kirjanpidosta. (Yrityksen perustaminen b.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan on täytettävä henkilökohtainen veroilmoitus ja elinkeinotoiminnan veroilmoitus (lomake 5). Elinkeinotoiminnan veroilmoitus tulee palauttaa, vaikka yritystoimintaa ei olisikaan ollut. Lomakkeen voi täyttää myös verkossa. (Verohallinto 2017a.)

6.4 Tulojen verottaminen

Toiminimiyrittäjä ei maksa itselleen palkkaa. Jos rahaa siirretään yrityksen tililtä omalle yksityiselle tilille, puhutaan yksityisotosta, josta muodostuu niin kutsuttu toiminimen palkka. (Yrityksen perustaminen b.) Tätä palkkaa käytetään normaaliin elämiseen, kuten esimerkiksi harrastamiseen tai ruokaostoksiin. Tästä yksityisnostosta maksetaan ansio-tuloveroa. Verottajaa varten toiminimiyrittäjän on arvioitava vuoden alussa koko vuoden tulot ja verottaja puolestaan arvioi koko vuoden verosumman, jota maksetaan ennakkoveroina. (Talvitie 2017.)

6.4.1 Ennakkoperintä

Kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin kannattaa pyytää verovirastoa merkitsemään oma yritys ennakkoperintärekisteriin. Ennakkoperintärekisterijärjestelmä on työn teettäjän työkalu, jonka avulla hän tietää, pitääkö hänen maksaa ennakonpidätystä muista kuin palkkana pidettävistä työkorvauksista. Mikäli työn suorittajaa ei löytyisi rekisteristä, olisi työn teettäjän toimitettava ennakonpidätys maksetusta korvauksesta. (Holopainen & Levonen 2008, 248.)

6.4.2 Arvonlisäveron maksaminen

Verottaja merkitsee perustamisilmoituksen tehneen yrityksen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, jos yrityksen toiminta on sen mielestä arvonlisäverolaissa katsottua toimintaa. Yritys saa Patentti- ja rekisterihallitukselta Y-tunnuksen, jota sen on käytettävä kaikessa arvonlisäveroa koskevissa kirjeenvaihdossa. (Holopainen & Levonen 2008, 245.)

Yksityisyrittäjän on maksettava arvonlisäveroa kuukausittain kunkin kuukauden 12. päivä. Esimerkiksi, jos kliininen lääketutkimuskoordinaattori on myynyt palveluitaan 2000 euron edestä ja lisännyt siihen 24 % arvonlisäveron, hänen saamansa kokonaispalkkio on 2480 euroa ja se merkataan tuloksi. Kirjanpidon mukaan seuraavan kuukauden arvonlisävero on 480 euroa, joka pitää tilittää verottajalle. (Yrityksen perustaminen b.)

Siinä tapauksessa, että arvonlisävero olisi jäänyt maksamatta, voidaan yrityksen tiedot julkaista protestilistalla. Julkaisu edellyttää, että esimerkiksi arvonlisäveroa ei ole maksettu viimeistään maksukehotuksen eräpäivänä ja yhteissumma on vähintään 15 000 euroa. Verottaja lähettää protestoidut verovelkatiedot Suomen Asiakastieto Oy:lle, Bisnode Finland Oy:lle ja Edita Oy:lle. Tiedot julkaistaan Kauppalehden, Taloussanomien ja Virallisen lehden protestilistalla sekä edellä mainittujen yritysten verkkosivuilla. (Verohallinto 2017b.)

6.4.3 Työttömyysturva

Kliininen lääketutkimuskoordinaattori on riippuvainen hankkimistaan projekteista. Joskus saattaa käydä niin, että uusia projekteja ei ole alkamassa tai tarjolla, jolloin edessä on uusien projektien odottaminen. Ajan kuluessa ilman töitä tarvitsee myös yrittäjänä toimiva kliininen lääketutkimuskoordinaattori turvaa töiden keskeytymisen varalle.

Mikäli yrittäjä haluaa itselleen ansiosidonnaisen työttömyysturvan, hänen tulee liittyä vapaaehtoiseen yrittäjien työttömyyskassan jäseneksi. Vaihtoehtoja on kaksi, Ammatinharjoittajien ja Yrittäjien Työttömyyskassa – AYT ja Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa – SYT. Näiden kassojen jäseneksi voi liittyä yrittäjäksi määritelty henkilö, joka on YEL- tai MYEL-vakuutusvelvollinen henkilö. (Holopainen & Levonen 2008, 253.)

Työttömyysturvan saamisen edellytyksenä on se, että yrittäjä on jäänyt työttömäksi yritystoiminnastaan. Yritystoiminta loppuu, kun yritys on asetettu konkurssiin tai myyty. Yrittäminen puolestaan katsotaan loppuneeksi, kun yrittäjä lopettaa eläkevakuutuksensa maksamisen ja tekee lopetusilmoituksen verottajalle. Työttömyyspäivärahaa maksetaan myös, jos yritystoiminta on keskeytyneenä vähintään neljä kuukautta yhtäjaksoisesti. Kliininen lääketutkimuskoordinaattori tehdessään töitä yhdelle toimeksiantajalle ja ollen näin palkansansaajaan rinnastettava työntekijä, voi saada työttömyyspäivärahan töiden keskeytystilanteessa ilman karenssiaikaa. (Holopainen & Levonen 2008, 254.)

Ensimmäinen tehtävä työttömäksi jäätäessä on ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi TE-toimiston verkkopalvelussa. Palveluun voi kirjautua verkkopankkitunnuksilla. TE-toimisto arvioi yhdessä työnhakijan kanssa tilannetta ja lähettää työttömyyskassalle tai Kellalle työvoimapolitiittisen lausunnon, jossa otetaan kantaa oikeudestasi työttömyysetuuteen. Tämän jälkeen tulee olla yhteydessä omaan työttömyyskassaan päivärahan hakemista varten. (Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa. 2015.)

6.4.4 Yrittäjän sosiaaliturva

Yrittäjät huolehtivat omasta eläketurvastaan itse. Se on myös koko yrittäjän sosiaaliturvan perusta. Työtulon arvioiminen kannattaa tehdä mahdollisimman lähelle todellista tilannetta heti yrittäjätoiminnan alussa, koska tuleva eläke sekä sairausvakuutuksen päiväraha ja vapaaehtoisen työtapaturmavakuutuksen korvaukset riippuvat YEL-eläkevakuutuksesta. Toisaalta eläkemaksut peritään ilmoitetun tulon perusteella. YEL-vakuutus on pakollinen, kun vuosittainen työtulo on yli 7656 euroa vuodessa (2018). (Työeläke 2018.)

6.4.5 Yrittäjävähennys

Vuoden 2017 alusta toiminimiyrittäjät saivat käyttää yrittäjävähennystä tuloksestaan (ei liikevaihdosta). Yrittäjävähennys on 5 % tuloista eli käytännössä 5 % on verovapaata tuloa, jonka vaikutus on noin 2 prosenttiyksikön pienennys veroprosenttiin. (Yrityksen perustaminen b.)

7 Osakeyhtiö

Tässä opinnäytetyössä kerron vain erittäin lyhyesti osakeyhtiön perustamisesta, koska freelancerina toimiminen tai oman toiminimen perustaminen on helpompaa aloittelevalla yrittäjälle. Yhtiömuotoa voidaan muuttaa toiminnan muuttuessa tai laajentuessa helposti. Kliininen lääketutkimuskoordinaattori voi perustaa myös osakeyhtiön itselleen. Tällöin hän tarvitsee osakepääomaan vähintään 2500 euroa. Osakkeet hän voi merkitä kaikki itselleen, jos niin haluaa. (Holopainen & Levonen 2008, 201.)

7.1 Työntekijänä omassa yrityksessä

Koska osakeyhtiö voi maksaa palkkaa osakkaalleen, voi kliininen lääketutkimuskoordinaattori työskennellä työntekijänä omassa yrityksessään. Palkan lisäksi hän voi saada osinkoa yhtiön tuloksesta sen jälkeen, kun tilinpäätös on vahvistettu ja tilintarkastus suoritettu sekä yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jakamisesta osakkaille. Osinko voi olla osakkaalle myös kokonaan verovapaata tuloa riippuen yhtiön nettovarallisuudesta. (Holopainen & Levonen 2008, 187.)

7.2 Osakeyhtiön toimitukset

Ainut pakollinen toimielin osakeyhtiössä on hallitus, jossa tulee olla 1-5 jäsentä. Jos jäseniä on alle kolme, tulee olla ainakin yksi varajäsen. Osakeyhtiössä voi olla toimitusjohtaja, jonka valitsee hallitus. Hän hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen ohjeiden mukaisesti. Tätä kutsutaan yleistöimivallaksi. Toimitusjohtajan tehtävänä on mm. vastata yhtiön kirjanpidon lainmukaisuudesta. (Holopainen & Levonen 2008, 202.)

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Varsinainen yhtiökokous tulee pitää kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Osakkeenomistajat voivat yksimielisinä päättää asioista ilman yhtiökokousta. Yleensä hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Päätökset yhtiökokouksessa tehdään enemmistöpäätöksellä eli päätöksen ratkaisee yli puolet annetuista äänistä. (Holopainen & Levonen 2008, 204 - 205.)

7.4 Osakeyhtiön perustaminen

Osakeyhtiön perustamisen ensimmäinen vaihe on laatia perustamissopimus, joka kaikkien osakkeenomistajien on allekirjoitettava. (Holopainen & Levonen 2008, 207).

Perustamissopimuksessa tulee olla ainakin seuraavat kohdat:

- 1 sopimuksen päivämäärä;
- 2 kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet;
- 3 osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintähinta);
- 4 osakkeen maksuaika;
- 5 yhtiön hallituksen jäsenet; sekä
- 6 yhtiön tilintarkastajat (jos valitaan).

Liitteeksi perustamissopimukseen tulee yhtiöjärjestys. Yhtiöjärjestyksessä tulee mainita:

- 1 toiminimi;
- 2 kotipaikkana oleva Suomen kunta; sekä
- 3 toimiala (Holopainen & Levonen 2008, 208 - 209.)

8 Opas yksityisyrittäjäksi haluavalle kliinisen lääketutkimuksen koordinaattorille

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa ja kannustaa kliinisenä lääketutkimuskoordinaattorina työskenteleviä henkilöitä aloittamaan freelancer-työskentely tai ammatinharjoittaminen normaalin palkkatyön sijaan. Opinnäytetyön tuotoksena olen laatinut oppaan, jota voivat hyödyntää yksityisyrittäjyyttä suunnittelevat kliinisen lääketutkimuksen koordinaattorit sekä soveltaen myös muiden alojen edustajat. Tekemäni oppaan on tarkoitus olla hyödyllinen työelämässä oleville kliinisille lääketutkimuskoordinaattoreille, joilla ei ole aikaa tai kiinnostusta perehtyä itse yrityksen perustamisen alkuvaiheisiin. Oppaassa on selitetty lyhyesti myös muita yhtiömuotoja.

Kerron oppaassa, mitä toimia kliininen lääketutkimuskoordinaattori tarvitsee oman yrityksen perustamiseen ja miten päästä alkuun yrittäjän uralla. Pyrin pitämään oppaan mahdollisimman lyhyenä ja selkeänä.

9 Johtopäätökset ja pohdinta

Yritin saada mahdollisimman selkeän ja lyhyen koosteen mitä asioista, joita tulee ottaa huomioon etsiessä ja lopulta löytäessä toimeksiantajan. Käytännössä tämä tarkoittaa sopimusneuvotteluja, joissa sovitaan käytännön työn suorittamiseen liittyvistä asioista, kuten korvauksista ja työn tekemiseen käytetystä ajasta. En löytänyt selvää vastausta, vaan päätin sen olevan yrittäjän neuvottelutaidosta kiinni, millaisen sopimuksen hän tekee toimeksiantajan kanssa. Sen sijaan paljonkin tietoa löytyi itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimiseen ja yrityksen perustamiseen. Koska verotukseen ja säädöksiin liittyvät tiedot muuttuvat jatkuvasti ja niitä on paljon, käytin runsaasti internetin kautta löytyvää ajankohtaista tietoa. Sinne päivittyvä tieto on yleensä ajan tasalla, mutta tietojen luotettavuus kannattaa varmistaa useasta eri lähteestä. Koska kliinisten lääketutkimusten markkinat ovat Suomessa varsin pienet ja yksittäisen yrittäjän hallitsemien projektien määrä suhteellisen pieni, mainontaan ei kannata panostaa rahallisesti paljoakaan. Itseen pystyy mainostamaan lääkealalla mielestäni parhaiten verkostoitumisen kautta. Työn laatu merkitsee paljon ja sitä kautta saa edelleen suosittelijoita seuraavia projekteja varten. Näkyvyys sosiaalisessa mediassa, kuten LinkedIn-palvelussa, on erittäin tärkeää ulkomaalaisten asiakkaiden hankkimiseksi.

Toivon, että tekemästäni opinnäytetyöstä olisi apua ammatinharjoittajaksi tai freelance-riksi ryhtymistä suunnittelevalle kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille. Erilaisten yritysten perustamiseen liittyviä opinnäytetöitä löytyi paljonkin, esimerkiksi Johanna Lammen opinnäytetyö: ”Sairaanhoidtaja yrittäjänä” 2015. Näyttäisi kuitenkin siltä, että suoraan kliinisen lääketutkimuskoordinaattorin alaan liittyviä opinnäytetöitä ei ole tehty. Toivoisin tällaisen opinnäytetyön lisäävän kiinnostusta ja antavan uskoa yksityisyrittäjyyttä kohtaan myös lääketutkimuksen alalla. Näen tässä erinomaisen mahdollisuuden työllistyä joko täysipäiväisesti tai osa-aikaisesti, joka on arvioitu lisääntyvän tulevaisuudessa monilla muillakin aloilla. Yhteiskunnallisesti itsenäisen ammatinharjoittajan tekemä työ on erinomaista sen tarjoaman joustavuuden vuoksi ja yhteiskunta tukee sitä myös taloudellisesti erilaisten tukien muodossa. Hyvä puoli on yksityisyrittäjien ja freelancereiden tekemän työn monipuolisuus ja muuntautuminen nopeasti työmarkkinoiden tarpeen mukaan. Nopea reagointi ja joustavuus ovat valtteja yksityisyrittäjyydessä.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut erittäin antoisaa ja mielenkiintoista. Se lisäsi entisestään mielenkiintoa oman yrityksen perustamista kohtaan. Tietoa on saatavilla paljon eri-

laisista yrittäjälle suunnatuista oppaista, internetistä ja kirjallisuudesta. Käytännön vinkkejä neuvotteluista ja sopimuksien tekemisestä aion kysellä vielä kollegoilta, jotka ovat työskennelleet jo pitempään yksityisinä ammatinharjoittajina.

Lähteet

Eezy 2018. Freelancer. <https://www.eezy.fi/freelancer/>. Luettu 11.9.2018.

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961118>. Luettu 30.9.2018.

European Medicines Agency 2013. Reflection paper on risk based quality management in clinical trials. EMA/269011/2013.18.11.2013. http://www.ema.europa.eu/docs/en_GB/document_library/Scientific_guideline/2013/11/WC500155491.pdf. Luettu 21.9.2018.

Good Clinical Practice (GCP) 1996. CPMP/ICH/135/95 1996. http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-10/3cc1aen_en.pdf. Luettu 11.9.2018.

Guidance for Industry 2013. Oversight of Clinical Investigations – A Risk-Based Approach to Monitoring. <http://www.fda.gov/downloads/Drugs/.../Guidances/UCM269919.pdf>. Luettu 11.9.2018.

Henkilötietolaki 22.4.1999/523. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>. Luettu 19.9.2018.

Historia. Suomen Yrittäjät. <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tata-suomen-yrittajat/historia-317719>. Luettu 5.11.2018.

Holopainen, Tuulikki & Levonen, Anna-Liisa 2008. Yrityksen perustajan opas – silta yrittäjyyteen. 14. uudistettu painos. Edita Prima Oy. Helsinki 2008.

Hyvän kliinisen tutkimustavan (GCP) periaatteet. Turku Clinical Research Center. [http://www.turkucrc.fi/luvat_ja_ohjeet/terveystieteellista_tutkimusta_ohjaavat_lait_ja_periaatteet/hyvan_kliinisen_tutkimustavan_\(gcp\)_periaatteet](http://www.turkucrc.fi/luvat_ja_ohjeet/terveystieteellista_tutkimusta_ohjaavat_lait_ja_periaatteet/hyvan_kliinisen_tutkimustavan_(gcp)_periaatteet). Luettu 11.9.2018

Kaupparekisteri-ilmoitusten maksuohjeet 2018. Patentti- ja rekisterihallitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksujenohjeet.html>. Luettu 8.10.2018.

Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto 2018. Patentti- ja rekisterihallitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html#yksityinenelinkeinonharjoittaja>. Luettu 8.10.2018.

Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta 9.4.1999/488. Finlex. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990488>. Luettu 11.9.2018.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen määräys 2/2012. Kliiniset lääketutkimukset. Määräys annettu 30.11.2012. Voimaantulo 1.12.2012. http://www.fimea.fi/documents/160140/744738/22302_Maarys_2-2012_kliiniset_laaketutkimukset.pdf. Luettu 11.9.2018.

Lääkelaki 10.4.1987/395. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870395>.
Luettu 11.9.2018.

Lääketeollisuus. Tilastot ja raportit. <http://www.laaketeollisuus.fi/tilastot-ja-raportit/tutkimus-ja-tuotekehitys>. Luettu 12.11.2018.

Lääketietokeskus. Molekyylistä markkinoille – lääkkeen elinkaari. <http://www.laaketutkimukset.fi/laakkeen-elinkaari>. Luettu 12.11.2018.

Medpace 2017. The Role of the CRO in Effective Risk-Based Monitoring. https://www.medpace.com/wp-content/uploads/2016/12/Risk-Based-Monitoring-Medpace-Whitepaper_2_27_17.pdf. Luettu 13.9.2018.

Määttä, Tero & Palomäki, Minna 2018a. Laskutuspalveluyritysten ja niiden käyttäjien verotuskysymyksiä. Verohallinto. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/62252/laskutuspalveluyritysten-ja-niiden-kayttajien-verotuskysymyksiä/>. Luettu 14.9.2018.

Määttä, Tero & Palomäki, Minna 2018b. Syventävät vero-ohjeet. Freelancer verotuksessa. Verohallinto. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/66785/freelancer-verotuksessa/>. Luettu 5.9.2018.

Perustayritys.fi. Toiminimen perustaminen. <https://www.perustayritys.fi/yrityksen-perustaminen/toiminimen-perustaminen/>. Luettu 25.9.2018.

Puustinen, Teuvo 2006. Avain omaan yritykseen. 2. uudistettu painos. Kirjakas.

Reinikainen, Pauli 2017. Onko LinkedInistä hyötyä ja miten siitä saa eniten irti? Ammattilainen vastaa. Suomen Yrittäjät – Uutiset 26.5.2017. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/559184-onko-linkedinista-hyotya-ja-miten-siita-saa-eniten-irti-ammattilainen-vastaa>. Luettu 3.10.2018.

Selko-opas yrittäjyyteen 2018. Uusyrityskeskukset. https://www.uusyrityskeskus.fi/wp-content/uploads/2018/08/SUK_OPAS2018_selkokieli.pdf. Luettu 15.9.2018.

Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset. Verkojulkaisuun viitattu teoksessa Tilastokeskus 2018. Vuonna 2017 aloitti eniten yrityksiä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialalla. Päivitetty 31.10.2018. http://www.stat.fi/til/aly/2017/aly_2017_2018-10-31_kat_001_fi.html. Luettu 5.11.2018.

Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa 2015. Jos jäät työttömäksi. <https://syt.fi/yrittajan-tyottomyyssturva/>. Luettu 11.10.2018.

Talvitie, Arttu 2017. Yrittäminen. Holvi blogi. <https://blog.holvi.com/fi/toiminimen-palkka-verotus-alv-velvollisuus>. Luettu 8.10.2018.

TE-palvelut 2013. Vinkkejä työnhakuun. Kirjoita työhakemus ja CV. [Http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/loyda_toita/vinkkeja_tyonhakuun/tyohakemus_ja_cv/](http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/loyda_toita/vinkkeja_tyonhakuun/tyohakemus_ja_cv/). Luettu 12.9.2018.

The World Medical Association, Inc. 2018. WMA Declaration of Helsinki - Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects. <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>. Luettu 11.9.2018.

Torppa, Tiina 2013. Yksin työskentelevän opas. Talentum, Helsinki.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535. Finlex. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535#L1P31>. Luettu 29.9.2018.

Turunen, Tero 2011. Yrittäjyys – mitä se merkitsee? Yrittäjyyden ja sen sukulaiskäsitteiden käyttö koulutuksessa, tutkimuksessa ja politiikassa 1900-luvun loppupuolelta 2000-luvun alkuun. Väitöskirja. Jyväskylän University School of Business and Economics. University of Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/36642/9789513944186.pdf?sequence=1>. Luettu 27.11.2018.

Tutkimuksen toteuttaminen - Monitorointi ja auditointi. Turku Clinical Research Center. [Http://www.turkucrc.fi/tutkimuksen_toteuttaminen/monitorointi_ja_auditointi](http://www.turkucrc.fi/tutkimuksen_toteuttaminen/monitorointi_ja_auditointi). Luettu 13.9.2018.

Työeläke 2018. Yrittäjän vakuuttaminen. <https://www.tyoelake.fi/yrittajan-elaketurva/>. Päivitetty 1.1.2018. Luettu 11.10.2018.

Tähtinen, Outi. Freelancer-sopimuksen sudenkuopat – Työkyöpeli-blogi. Asianajotoimisto Castrén & Snellman. <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle/artikkelit/tyokyopeli-blogi/freelancer-sopimuksen-sudenkuopat>. Luettu 3.10.2018.

U.S. Food and Drug Administration. CFR - Code of Federal Regulations Title 21, Volume 5. Subpart D-Responsibilities of Sponsors and Investigators. Sec. 312.53 Selecting investigators and monitors. <https://www.accessdata.fda.gov/scripts/cdrh/cfdocs/cfcfr/CFR-Search.cfm?CFRPart=312&showFR=1&subpartNode=21:5.0.1.1.3.4>. Luettu 13.9.2018.

Verohallinto 2016. Työsuhteessa vai yrittäjä? https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/tulot-ja-vahennykset/ansiotulot/tyosuhteessa_vai_yrittaj/. Luettu 11.10.2018.

Verohallinto 2017a. Veroilmoitus - liikkeen- tai ammatinharjoittaja. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/veroilmoitus_ja_verotuspaato/liikkeen-tai-ammatinharjoittaja/. Luettu 15.10.2018.

Verohallinto 2017b. Verovelkojen julkaiseminen. <https://www.vero.fi/yriykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/maksaminen-yriykset-ja-yhteisot/maksuvaikeudet/verovelkojen-julkaiseminen/>. Luettu 28.12.2018.

Väre, Anna. Oikotie - Näin aloitat yrittäjänä. <https://tyopaikat.oikotie.fi/tyontekijalle/artikkelit/nain-aloitat-yrittajana>. Luettu 15.10.2018.

Yksinyrittäjäkyselyt. Suomen Yrittäjät. <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/tutkimukset/yksinyrittajakyselyt-546811>. Luettu 12.11.2018.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja 2018. Patentti- ja rekisterihallitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen/paperilomakkeet.html>. Luettu 20.9.2018.

Yrittäjän Abc - Perustietoa yrittäjyydestä. Suomen Yrittäjät. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta-316159>. Luettu 11.9.2018.

Yrityksen perustaminen a. Kevytyrittäjäyys. <https://yrityksen-perustaminen.net/kevytyrittajyyys/>. Luettu 16.9.2018.

Yrityksen perustaminen b. Toiminimen verotus. <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-verotus/>. Luettu 27.9.2018.

Yrityksen perustaminen c. Yksityinen elinkeinonharjoittaja. <https://yrityksen-perustaminen.net/yksityinen-elinkeinonharjoittaja/>. Luettu 16.9.2018.

Yrityksen perustamisopas 2016. Holopainen, Tuulikki (toim.). Asiatieto Oy. 25. uudistettu painos. Hansaprint Oy, Vantaa 2016.

Yritys-Suomi 2018. Tietoa ja palveluja yrityksille ja yrityksen perustajille. <https://www.suomi.fi/yritykselle/yrityksen-perustaminen/yrityksen-perustamistoimet/opas/yrityksen-rekisterointi/yrityksen-perustamisasiakirjat>. Luettu 7.10.2018.

YRITYKSEN PERUSTAMISEN OHJEKIRJA KLIINISELLE LÄÄKETUTKIMUSKOORDINAATTORILLE

Käytännön opas yksityiseksi elinkeinonharjoittajaksi ryhtyvälle kliiniselle lääketutkimuskoordinaattorille.

1 Mieti yrityksellesi nimi ja toimiala

- Voit tutkia onko keksimäsi yritysnimi rekisteröitävissä ja minkälaisia nimiä yrityksille on annettu Patentti- ja rekisterihallituksen nimipalvelussa osoitteessa: <https://nimipalvelu.prh.fi/nipa/fi>
- Yrityksellä täytyy olla päätoimiala, jolla se toimii. Se suojaa myös yrityksen nimeä samalla toimialalla työskenteleviltä kilpailijayrityksiltä.
- Toimialassa määritellään yrittäjän elinkeinotoiminta ja esimerkkejä löytyy Tilastokeskuksen toimialaluokituksesta osoitteessa:
<http://www.stat.fi/meta/luokitukset/toimiala/001-2008/index.html>

2 Y3 perustamisilmoituksen täyttäminen internetissä (yksityisen ammatinharjoittajan lomake)

- Helpoin ja vaivattomin tapa on perustaa yritys internetin kautta Patentti- ja rekisterihallituksen sekä Verohallinnon yhteisessä YTJ-palvelussa.
 - Tunnistautuminen palveluun: <https://asiointi.ytj.fi/ytjap>
 - Opasvideo löytyy Patentti- ja rekisterihallituksen You Tube-kanavalta: <https://www.youtube.com/watch?v=75u-cW5Onx0&t?rel=0>

SÄHKÖISEN LOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE:

- Kirjaudu palveluun omilla henkilökohtaisilla verkkopankkitunnuksillasi.
- Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoituksen voit tehdä vain sinä itse. Toinen henkilö ei voi tehdä sitä puolestasi.

- Aloita perustamisilmoituksen tekeminen taustatiedoista

Aloita yrityksen perustaminen

→ [Perusta osakeyhtiö](#)

→ [Perusta yksityinen elinkeinonharjoittaja](#)

Yrityksen perustaminen - ohjeet

 [Osakeyhtiön ohjatun perustamisen vaiheet](#)

 [Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisen vaiheet](#)

- Valitse kieli ja vahvista, että voit allekirjoittaa perustamisilmoituksen

Perustamisilmoituksen kieli * suomi ruotsi

Et voi vaihtaa kielivalintaa kesken perustamisen. Jos valitset ilmoituksen kieleksi esim. ruotsin, anna tiedot yrityksen toimialasta ruotsiksi.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustaminen

Minulla on *

suomalainen henkilötunnus ja olen täysi-ikäinen sekä

sähköistä allekirjoitusta varten henkilökohtaiset pankkitunnukset tai sirullinen henkilökortti (HST-kortti)

Lisätietoja kaupparekisteriin ilmoittautumisesta [Lue lisää](#)

 [Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisen vaiheet](#)

[Peruuta](#)

[Aloita perustaminen](#)

- Anna ensin tiedot lisätietojen antajista, jotta Patentti- ja rekisterihallitus voi tarvittaessa ottaa yhteyttä sinuun tai valtuuttamaasi henkilöön

Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustaminen, taustatiedot ilmoitukselle 110002014503 (1 / 3)

Lisätietojen antaja PRH:lle Lisätietojen antaja Verohallinnolle Taustatietojen yhteenveto

Koska ilmoittajan tiedot on tallennettu aikaisemmin tehdyn perustamisilmoituksen yhteydessä, tiedot esitetytään. Tarkista, että tiedot ovat ajan tasalla.

Lisätietojen antaja PRH:lle

Tällä sivulla ilmoitat sen henkilön yhteystiedot, johon Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) voi ottaa yhteyttä, jos tämän ilmoituksen osalta tarvitaan lisätietoja.

Lisätietoja ilmoituksesta PRH:lle antaa *

Ilmoittaja (ilmoituksen laatija)

Muu lisätietojen antaja

Muu lisätietojen antaja valtuutetaan tekemään rekisteriviranomaisen edellyttämät muutokset yrityksen toiminimeen ja toimialaan, jos toiminimen rekisteröimiselle olisi este.

Lisätietoja ilmoituksesta PRH:lle antaa *

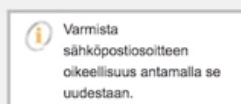
Meikäläinen Maija

Sähköposti

maija.meikalainen@testi.fi

Sähköposti uudestaan

maija.meikalainen@testi.fi

Yrityksen nimi

Yritys Oy

- Joko posti- tai käyntiosoite on pakollinen
- Kaikille muillekin tiedoille on omat kenttensä
- Jos valitset tallenna tiedot, ne kopioituvat myös seuraavalle välilehdelle

Osoite- ja yhteystiedot

Kotimaiset osoitetiedot

Kotimainen postiosoite

Kadun nimi Postilokero Syötä katuosoite tai postilokero (PL).

Talonno Porras Huoneistonro

c/o

Postinro * [Postinumerohaku](#)

Yhteystiedot

Puhelinno

Matkapuhelin

Faksi

Tallentaa lisätietojen antajan tiedot, jolloin nämä tiedot näytetään valmiiksi esitäytettynä, kun siirryn seuraavalle sivulle tai teen seuraavan uuden ilmoituksen.

- Jos tiedot ovat kunnossa, jatka eteenpäin antamaan yrityksesi tiedot

Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustaminen, taustatiedot ilmoitukselle 1100002014503 (3 / 3)

Lisätietojen antaja PRH:lle Lisätietojen antaja Verohallinnolle **Taustatietojen yhteenveto**

Asiointikieli ja ilmoituksen kieli

Ilmoituksen kieli on suomi.
Perustettavan yrityksen asiointikieli on suomi.

Elinkeinoharjoittajan henkilötiedot

Nimi
Henkilötunnus

Yritys ilmoitetaan seuraaviin rekistereihin

Kaupparekisteri

Lisätietojen antaja PRH:lle	Lisätietojen antaja Verohallinnolle
Meikäläinen Maija Yritys Oy	Meikäläinen Maija Yritys Oy
Arkadiankatu 6 A 00100 HELSINKI	Arkadiankatu 6 A 00100 HELSINKI
Puhelin 0987654321 Matkapuhelin 0404123456 Faksi Sähköposti majja.meikalainen@testi.fi	Puhelin 0987654321 Matkapuhelin 0404123456 Faksi Sähköposti majja.meikalainen@testi.fi

- Huomaa, että voit tallentaa ilmoituksesi keskeneräisenä ja jatkaa sen täyttämistä myöhemmin

Tallenna ilmoitus keskeneräisenä

Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustaminen, ilmoitus 1100002014503

Miten ilmoitat pakolliset tiedot?

- Jatka ilmoittamista -painikkeesta ilmoitat pakolliset tiedot ohjatusti kaupparekisteriin.
- Sivun oikean laidan nuolipainikkeet aktivoituvat sen jälkeen, kun olet ilmoittanut tiedot.
- Voit tallentaa ilmoituksen keskeneräisenä ja jatkaa sitä myöhemmin.

HUOM! Tällä ilmoituksella ilmoitat tiedot vain kaupparekisteriin. Ilmoituksen lähettämisen jälkeen voit ilmoittaa tietoja Verohallintoon muutוסilmoituksella.

Tallenna ilmoitus keskeneräisenä

- Anna ensin se nimi, jonka haluat yrityksellesi. Voit antaa myös kaksi nimivaihtoehtoa. Kaupparekisterissä selvitetään voidaanko antamasi nimi rekisteröidä. Voit myös itse tutkia nimivaihtoehtoja nimipalvelussa.

Ilmoituksen sisältö (1 / 4): toiminimi

Yrityksen toiminimen ilmoittaminen

Haluamasi toiminimen lisäksi voit ilmoittaa kaksi nimivaihtoehtoa. Jos ensisijaisen toiminimen rekisteröimiselle on este, rekisteröitävissä oleva nimi löytyy.

HUOM! Kaupparekisterikäsittelyssä ratkaistaan, voiko toiminimen rekisteröidä.

Nimipalvelussa voit tarkastella jo rekisteröityjä toiminimiä ja tavaramerkkejä sekä verrata ehdottamaasi nimeä niihin.

Toiminimen tiedot

Toiminimi *

Testi toiminimi Tmi

Vaihtoehtoinen toiminimi 1

Testi toiminimi 2 Tmi

Vaihtoehtoinen toiminimi 2

Testi toiminimi 3 Tmi

- Ilmoita seuraavaksi yrityksen kotipaikka

Tallenna ilmoitus keskeneräisenä

<< Edellinen Tallenna 2 / 4 keskeneräisenä >> valmiina >>

Ilmoituksen sisältö (2 / 4): kotipaikka

Ohje Tulosta sivu

i Kaupparekisteriin merkitään yrityksen kotipaikka. Sen on oltava Suomessa oleva kunta.

Valitse paikkakunta, josta toimintaa johdetaan *

Espoo

Tallenna ilmoitus keskeneräisenä

<< Edellinen Tallenna 2 / 4 keskeneräisenä >> valmiina >>

- Ilmoita yrityksesi toimiala kokonaisuudessaan. Kirjoita toimiala tekstinä, ei koodina.

Ilmoituksen sisältö (3 / 4): kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala

 Yrityksen toimiala merkitään kaupparekisteriin. Toimiala kuvaa, minkälaista elinkeinotoimintaa yritys harjoittaa.

Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala *

Ilmoita tässä kaupparekisteriin merkittävä toimiala kokonaisuudessaan. Toimiala ilmoitetaan kirjoitettuna, ei koodina. Kaupparekisteriin merkittävä toimiala voi olla laajempi kuin Verohallinnon tietoihin merkittävä päätoimiala. Voit ilmoittaa YTJ-yrityshaussa näytettävän Verohallinnon päätoimialan sähköisellä muutosilmoituksella, kun tämä ilmoitus on lähetetty kaupparekisteriin ja olet saanut Y-tunnuksen.

Mainonta ja mediatuotanto.

Peruuta Tallenna

- Voit antaa myös muita yrityksesi yhteystietoja. Huomaa, että nämä tiedot tulevat näkyviin myös YTJ-palvelussa, jossa voi hakea yritysten tietoja.
- Antamasi osoite ilmoitetaan myös Verohallintoon.

Ilmoituksen sisältö (4 / 4): osoite- ja yhteystiedot

4.1 Postiosoite	4.2 Käyntiosoite	4.3 Yrityksen yhteystiedot	4.4 Tiedot Verohallintoon
-----------------	-------------------------	----------------------------	---------------------------

Käyntiosoite

Kotimainen käyntiosoite

Kotimainen käyntiosoite

Kadun nimi
Arkadiankatu

Talon nro	Porras	Huoneiston nro
6	A	

c/o

Postinro
00100 [Postinumerohaku](#)

 Tällä sivulla voit ilmoittaa Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän (YTJ) tietopalvelussa näkyvän yrityksen käyntiosoitteen. Käyntiosoite on liikkeen tai päätoimipaikan sijaintiosoite.

Vaihtoehdot:

- Kotimainen käyntiosoite
- Ulkomainen käyntiosoite

HUOM! Jos käyntiosoitetta ei ole, postiosoite on ilmoitettava.

Yrityksen osoite- ja yhteystietojen muuttaminen on aina maksutonta.

- Seuraavaksi näet ilmoituksesi sisällön
- Tarkista huolellisesti ilmoittamasi tiedot

- Jos kaikki on kunnossa, siirry hyväksymään, allekirjoittamaan ja maksamaan ilmoitus

Ilmoituksen 1100002014503 sisältö

[Ohje](#) | [Tulosta sivu](#)

Tällä sivulla näet ostoskorimaisesti kootun ilmoituksesi sisällön ja sen hinnan.

Perustettava yritysmuoto	Yksityinen elinkeinonharjoittaja		
Ilmoittaja	Meikäläinen Maija	Ilmoitus aloitettu	02.02.2017 klo 12:44
Ilmoitustyyppi	Perustamisilmoitus	Tila ja päivämäärä	Kesken 02.02.2017 Ilmoituksen sisältö on hyväksyttävä viimeistään 04.03.2017
Ilmoituksen allekirjoittaja	Meikäläinen Maija		
Hinta	75,00 €		
Ilmoituksen yhteenveto	> Ilmoituksen yhteenveto		

Ilmoituksen sisältö

Perustamisilmoituksen hinta on 75,00 €.

Muokkaa ilmoituksen sisältöä	Ohje	Käsittelyvaihe	Hinta
Perustamisen tiedot kaupparekisteriin (PRH)			
Toiminimi	Ohje	Valmis	Sisältyy perustamisilmoituksen hintaan
Kotipaikka	Ohje	Valmis	Sisältyy perustamisilmoituksen hintaan
Kaupparekisteriin ilmoitettava toimiala	Ohje	Valmis	Sisältyy perustamisilmoituksen hintaan
Osoite - ja yhteystiedot	Ohje	Valmis	Sisältyy perustamisilmoituksen hintaan
Perustamisilmoituksen hinta			75,00 €
Ilmoituksen hinta yhteensä			75,00 €

Tallenna ilmoitus keskeneräisenä

[Sisällön hyväksyminen >>](#)

Perustamisilmoituksen 1100002014503 allekirjoitus

Testi toiminimi Tmi, Ilmoitus 1100002014503 **[HUOM! Ilmoitus on lähetettävä viimeistään 04.03.2017]**

Perustamisilmoituksen allekirjoittaminen

Ilmoitukselta puuttuu elinkeinonharjoittajan allekirjoitus.

Meikäläinen Maija

Ilmoituksen allekirjoittaminen

Olen lukenut ja tarkistanut ilmoituksen yhteenvedon tiedot oikeiksi. Allekirjoituksella hyväksyn myös antamani vaihtoehdot toiminimet rekisteröitäväksi.

[Ilmoituksen yhteenveto](#)

Allekirjoitatko ilmoituksen?

[Kyllä, allekirjoitan](#)

- Voit maksaa joko verkkopankissa tai luottokortilla
- Muista palata maksun jälkeen asiointipalveluun

Ilmoituksen maksu ja lähetys

[Ohje](#) | [Tulosta sivu](#)

Testi toiminimi Tmi, perustamisilmoituksen 1100002014503 maksutiedot

Maksaja: Meikäläinen Maija.

Maksuerittely	Hinta
Perustamisilmoituksen hinta	75,00 €
Hinta yhteensä	75,00 €

Maksaminen

Maksaminen tapahtuu Vetuma-palvelun avulla. Vetuma on julkishallinnon yhteinen verkkotunnistamiseen ja -maksamiseen tarkoitettu palvelu.

Voit maksaa verkkopankissa tai Visa-, Visa Debit-, Visa Electron-, MasterCard- ja Debit MasterCard -kortilla.

Lähetäminen

Lähetämisen yhteydessä syntyy Y-tunnus. Asiointipalvelu lähettää ilmoituksen viranomaisille, kun ilmoitus on maksettu.

<< Edellinen [Maksa ja lähetä ilmoitus >>](#)

- Saat lopuksi ilmoituksen perustamisilmoituksen vireilletulosta
- Ilmoituksesta näet uuden Y-tunnuksesi ja perustamisilmoituksesi numeron. Ne jäävät talteen palveluun, mutta ne kannattaa kirjoittaa ylös itsellesi samantien. Yritys- eli Y-tunnus on yrityksen yksilöintiin käytetty viranomaisen myöntämä numeerinen tunnus. Patentti- ja rekisterihallitus ja verohallinto ylläpitävät tunnuksia yhteisessä Yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä.
- Voit ilmoittaa myös tietoja verohallinnolle. Ne ilmoitetaan muutosilmoituksella, jonka pääset tekemään ilmoituksen linkistä. Tarvitset siihen Y-tunnustasi.

Kiitos ilmoituksesta! Tiedot on lähetetty viranomaiskäsitteilyyn kirjausnumerolla 2017/400206.

 Ilmoitus 1100002014503 on maksettu ja lähetetty

 Yrityksen Y-tunnus on **3201056-1** (rekisteröimätön). Y-tunnus on nähtävissä [YTJ-yrityshaussa](#).
Ilmoituksen **kirjausnumero on 2017/400206**. Käytä kirjausnumeroa, kun asioit kaupparekisterin kanssa ja Y-tunnusta, kun asioit Verohallinnon kanssa.
 [Perustamisen vaiheet](#) -linkistä saat lisätietoa ilmoituksen käsittelystä kaupparekisterissä.

 [Maksukuitti](#) [Ilmoituksen perusosa \(julkinen\)](#)
 [Ilmoituksen perusosa \(viranomainen\)](#)
 [Ilmoituksen PRH:n osa \(julkinen\)](#)
 [Ilmoituksen PRH:n osa \(viranomainen\)](#)

 Voit ilmoittaa tietoja Verohallinnolle muutosilmoituksella (tilikausi, päätoimiala ja esim. arvonlisäverovelvollisuus) [jatkamalla asiointia palvelussa](#).
Aputoiminimiä voit ilmoittaa kaupparekisteriin vasta, kun yritys on rekisteröity kaupparekisteriin.
Voit kirjautua ulos palvelusta yläpalkin toiminnosta oikealla.

Ilmoituksen käsittelyn seuraaminen

Kaupparekisterin käsittelyaikaennusteen saat [tästä](#). Kaupparekisterin [Virre-tietopalvelussa](#) voit seurata ilmoituksen käsittelyn etenemistä.

- Jos et halua jatkaa asiointia, voit kirjautua ulos palvelusta.
 - Pääset milloin tahansa katsomaan ilmoituksesi tietoja kirjautumalla uudestaan YTJ-palveluun.
 - Saat käyttöösi Yritys- eli Y-tunnuksen, joka on yrityksen yksilöintiin käytetty viranomaisen myöntämä numeerinen tunnus. Patentti- ja rekisterihallitus ja verohallinto ylläpitävät tunnuksia yhteisessä Yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä.
- 3 Y3 perustamisilmoituksen täyttäminen paperisena (sama lomake Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin ja Verohallintoon)

PAPERISEN LOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE:

- Täyttöohje löytyy osoitteesta: <https://www.ytj.fi/stc/ytjliitteet/y3opas.pdf>
- Lomake Y3 löytyy osoitteesta: <https://www.ytj.fi/stc/ytjliitteet/y3.pdf>
- On suositeltavaa täyttää lomake ensin koneella ja tulostaa vasta sitten. Muista allekirjoittaa lomake ennen lähettämistä.
- Koska Y-lomakkeella olevat tiedot ovat julkisia, älä ilmoita henkilötunnuksia ja ulkomailla asuvien kotiosoitteita.
- Täytä Y3 lomakkeen liitteenä oleva henkilötietolomake
 - Henkilön yksilöintitiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin henkilötietolomakkeella. Henkilötietolomakkeilla ilmoitetut tiedot eivät ole julkisia.
 - Suomessa asuvan ja suomalaisen henkilötunnuksen omistavan henkilön kotiosoitetta ei ilmoiteta kaupparekisteriin.

4 Apua ongelmiin

- Älä pohdi yrittämiseen liittyviä asioita yksin, vaan ole yhteydessä ammattilaisiin.
- Maksutonta neuvontapalvelua voi saada uusyrityskeskuksista tai kuntien yritysneuvonnasta: <https://www.uusyrityskeskus.fi/>.
- Jos yritysmuodon valinta askarruttaa, kannattaa siitä keskustella ammattilaisen kanssa.